

Povećaj svoju digitalnu inteligenciju – B-Digi!

2023-3-CY02-KA210-YOU-000182324

Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih.

1. UVOD

U današnjem svijetu koji se brzo mijenja, digitalne vještine ključne su za aktivno sudjelovanje u društvu. Za mlade koji se suočavaju sa socijalnim, ekonomskim, obrazovnim ili geografskim preprekama, digitalna pismenost otvara vrata prilikama, povezivanju i osnaživanju.

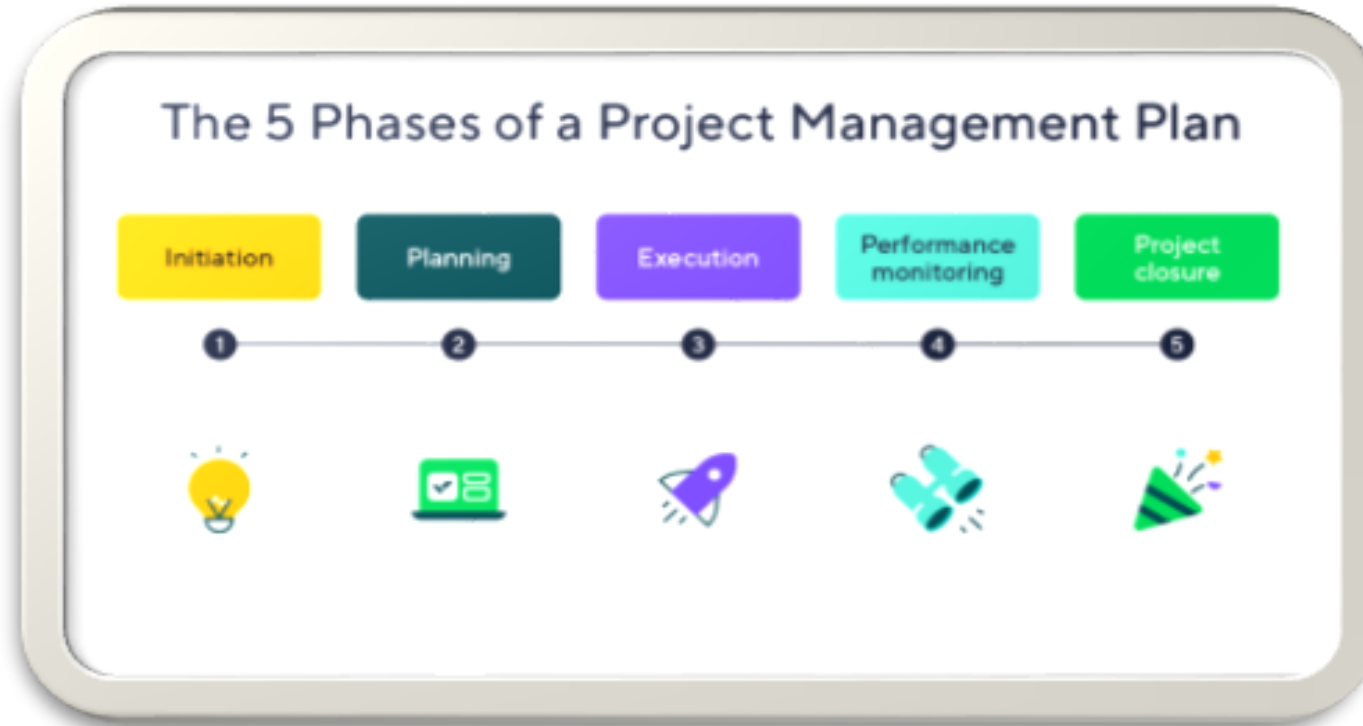
Digitalna pismenost znači više od korištenja računala — uključuje:

- pronalaženje i vrednovanje informacija na internetu
- odgovornu komunikaciju i upravljanje digitalnim identitetom
- Sigurnost u virtualnim okruženjima
- kreativno i samopouzdana korištenje digitalnih alata

Ove su kompetencije ključne za obrazovanje, zapošljavanje, osobno izražavanje i građanski angažman. Digitalna uključenost djeluje kao snažan izjednačivač, omogućujući svim mladima sredstva za učenje, doprinos i oblikovanje vlastite budućnosti.

1. UVOD

2. DIGITALNA PISMENOST

2.1. Uvod

Digitalna pismenost = kombinacija vještina ili kompetencija u pronalaženju, razumijevanju, procjeni, korištenju, dijeljenju i stvaranju digitalnog sadržaja koristeći tehnologiju i internet (Cornell University, 2009)

Digitalna pismenost = mogućnost pristupa računalu/mobitelu/internetu za naše svakodnevne aktivnosti i povezivanje s drugima putem interneta. Digitalna pismenost su one sposobnosti koje pojedinca prilagođavaju za život, učenje i rad u digitalnom društvu. (JISC, 2015)

2. DIGITALNA PISMENOST

2.2. Teorija

Različiti pojmovi zajednički digitalnoj pismenosti koje VI morate znati:

- Medijska pismenost
- Informacijska pismenost
- ICT pismenost
- Komunikacija i suradnja
- Upravljanje identitetom
- Vještine učenja

2. DIGITALNA PISMENOST

2.2. Teorija

Aspekti digitalne pismenosti:

- Moć Interneta:
- Korištenje e-mailova
- Upotreba aplikacija
- Upotreba preglednika
- Upotreba vladinih aplikacija
- Upotreba platnog sučelja
- Etička upotreba interneta
- Prijetnje kibernetičke sigurnosti

2. DIGITALNA PISMENOST

2.2. Teorija

8 elemenata digitalne pismenosti :

- Kulturno** - kako se prikladno uključiti u jedinstvene norme, vrijednosti i kontekste.
- Kognitivno** - kritičko razmišljanje.
- Konstruktivno** - za stvaranje ili produkciju digitalnog sadržaja.
- Komunikativno** – učinkovito komunicirati putem digitalnih platformi.
- Samopouzdanje** – samopouzdanje u korištenju i istraživanju novih digitalnih alata i platformi.
- Kreativno** - Korištenje kreativnosti u korištenju digitalnih alata.
- Kritično** - *Razvijanje kritičkog pristupa digitalnom sadržaju*
- Građansko** - utjecaj digitalnih akcija na društvo

2. DIGITALNA PISMENOST

2.2. Teorija

Digitalno građanstvo :

9 Elements of Digital Citizenship

2. DIGITALNA PISMENOST

2.3. Kako se prijaviti

1. Obrazovanje

- Vlog-s
- Wiki
- Podcasti

2. Znanost

- Tehnologija koristi znanost za rješavanje problema
- Znanost koristi tehnologiju za nova otkrića

3. Kultura

- Internet omogućuje ljudima povezivanje s bilo kojim dijelom svijeta i stvaranje zajedničkih iskustava, online sadržaja i osjećaja pripadnosti

4. Komunikacija

- Ljudi sada mogu komunicirati uživo bez obzira gdje idu

5. Poslovanje

- Bez obzira na veličinu vašeg poduzeća, tehnologija ima i opipljive i neopipljive koristi koje će vam pomoći da zaradite i ostvarite rezultate koje vaši kupci traže.

6. Zdravstvo

- Telemedicina / Telezdravstveni sustavi
- Nosiva
- Informacijski sustavi

2. DIGITALNA PISMENOST

2.3. Kako se prijaviti

Aktivnost br. 1:

Pretraži reference na sebi na internetu tako da pretražiš svoje ime koristeći željeni tražilicu. Što morate upisati da biste pronašli "pravog sebe", a ne nekoga drugog s istim imenom ili jednodimenzionalnu verziju vas? Je li to točan prikaz tko ste, što vas zanima, što vam je zanimljivo i što dijelite s drugima online?

Nakon što pregledate rezultate pretraživanja, pogledajte ovaj TedX govor "[Što vaši digitalni tragovi govore o vama?](#)" stručnjakinja za digitalno obrazovanje i društvene mreže Nicola Osbourne.

2. DIGITALNA PISMENOST

2.4. Dodatni izvori

- BBC Learning English Course – What is Digital Literacy - https://www.youtube.com/watch?v=_LElWqXi7Ag
- GPB Education – Digital Citizenship - https://www.youtube.com/watch?v=yfZN4_gP5kQ
- Kaspersky – 11 Internet Safety Tips for Your Online Security - <https://www.youtube.com/watch?v=aO858HyFbKI>

3. ONLINE KOMUNIKACIJA

3.1. Uvod

- Online komunikacija – *ključni aspekt suvremenog života*, mijenjajući način na koji ljudi međusobno komuniciraju, rade i dijele informacije.
- Pojedinci i organizacije sada sudjeluju putem *raznih online platformi*, uključujući društvene mreže, e-mailove, videokonferencije, aplikacije za razmjenu poruka i forume.
- Mogućnost *trenutnog povezivanja s ljudima diljem svijeta* dovela je do međusobno povezanijeg svijeta, gdje geografske granice i vremenske zone više nisu značajne prepreke.
- Kako se online komunikacija nastavlja razvijati, donosi i *prilike i izazove*, od pitanja privatnosti i sigurnosti do utjecaja digitalnih interakcija na osobne odnose i profesionalnu dinamiku.
- Razumijevanje dinamike online komunikacije ključno je za *učinkovito snalaženje u ovom digitalnom dobu*.

3. ONLINE KOMUNIKACIJA

3.2. Teorija

- **Teorija bogatstva medija** (Daft & Lengel, 1986) pretpostavlja da se različiti komunikacijski mediji razlikuju u sposobnosti prijenosa informacija i rješavanju dvosmislenosti. Bogati mediji (poput video poziva) bolje prenose složene poruke, dok su lean mediji (poput tekstualnih poruka ili e-mailova) prikladniji za izravnu, nedvosmislenu komunikaciju. Brzi razvoj online alata, uključujući videokonferencije, chatbotove i suradničke platforme, pokazuje kako su tehnološki napreci učinili online komunikaciju fleksibilnijom i učinkovitijom.
- **Teorija obrade društvenih informacija** (Walther, 1992) bavi se načinom na koji ljudi stvaraju odnose i izražavaju emocije u online okruženju. Walther je tvrdio da, iako komunikacija licem u lice omogućuje trenutne emocionalne signale kroz govor tijela i ton glasa, online komunikacija kompenzira te signale dopuštajući pojedincima da s vremenom razviju osjećaj povezanosti.

3. ONLINE KOMUNIKACIJA

3.2. Teorija

- **Teorija umrežene komunikacije** (Castells, 2009) dodatno istražuje utjecaj digitalnih prostora na ljudsku interakciju, naglašavajući ulogu društvenih mreža u online komunikaciji. Društvene mreže poput Facebooka, Twittera i LinkedIna omogućuju široku komunikaciju koja nadilazi geografske granice i tradicionalne strukture moći, omogućujući pojedincima povezivanje, dijeljenje i suradnju na globalnoj razini.
- **Teorijadruštvene konstrukcije tehnologije** (Bijker, Hughes, & Pinch, 1987) ističe interakciju između ljudi i tehnologije u oblikovanju komunikacijskih praksi. Prema ovoj teoriji, dizajn i upotreba tehnologije nisu neutralni, već su pod utjecajem društvenih, političkih i kulturnih čimbenika.

3. ONLINE KOMUNIKACIJA

3.3. Kako se prijaviti

1. Odabir pravog komunikacijskog alata za zadatak

- ✓ Ako tvrtka treba razraditi ideje za novi proizvod, video sastanak na platformama poput **Zooma** ili **Google Meeta** omogućuje članovima tima da komuniciraju licem u lice, dijele vizualne materijale i raspravljaju o idejama u stvarnom vremenu.
- ✓ Za dijeljenje ažuriranja izvještaja ili potvrdu termina—e-mail ili platforme za poruke poput **Slacka** ili **Microsoft Teamsa** učinkovitije su i manje oduzimaju puno vremena.

2. Učinkovito pisanje radi jasnoće i tona

- ✓ Koristite "tematske" linije u e-mailovima koje sažimaju sadržaj i osigurajte da ton odgovara kontekstu.
- ✓ Kad ste u nedoumici, završite s pristojnošću i jasnoćom. Na primjer, umjesto da napišete "Trebam ovo do petka", razmislite o tome da kažete: "Možete li ovo ljubazno dostaviti do petka?"
- ✓ Kad je moguće, koristi **Outlook**.

3. ONLINE KOMUNIKACIJA

3.3. Kako se prijaviti

3. Izgradnja i upravljanje online identitetom

- ✓ Redovito ažurirajte svoje online profile (**LinkedIn**) kako bi odražavali vaše trenutne uloge i postignuća.
- ✓ Održavajte dosljednost na svim platformama, osiguravajući da se vaši osobni i profesionalni profili međusobno nadopunjuju.
- ✓ Budite svjesni sadržaja koji objavljujete ili dijelite, osobito na društvenim mrežama, jer on doprinosi vašem digitalnom tragu.

4. Aktivno slušanje i brza povratna informacija

- ✓ Za poboljšanje aktivnog slušanja na online sastancima, koristite alate poput chat značajke za dijeljenje komentara ili postavljanje pitanja, osiguravajući da se glas svih čuje.
- ✓ U asinkronoj komunikaciji (npr. putem e-pošte) postavljajte otvorena pitanja koja pozivaju na dodatna pojašnjenja ili raspravu. Na primjer, umjesto da napišete: "Razumijem, učinit ću to," recite: "Razumijem vašu zabrinutost. Možete li pojasniti želite li da revidiram cijeli dokument ili samo prvi dio?"

3. ONLINE KOMUNIKACIJA

3.3. Kako se prijaviti

5. Snalaženje u nesporazumima i sukobima

- ✓ U slučaju sukoba, odvojite trenutak da zastanete prije nego što odgovorite. Ponovno pročitajte poruku i razmislite kako bi vaš odgovor mogao biti doživljen.
- ✓ Ako je potrebno, predložite da se razgovor prebaci na osobniji kanal komunikacije (poput video poziva) kako biste spriječili daljnje nesporazume.

6. Osiguravanje privatnosti i sigurnosti

- ✓ Akodijelite osjetljive informacije putem e-pošte, razmislite o korištenju šifriranih e-mail servisa poput **ProtonMaila**.
- ✓ Prilikom sudjelovanja na online sastancima koristite zaštitu lozinkom i čekaonice u alatima poput Zooma kako biste spriječili neovlašteni pristup. Također, obavezno provjerite autentičnost poruka prije otvaranja privitaka ili klikanja na poveznice, jer to može dovesti do phishing napada.
- ✓ Uvijek koristite jake, jedinstvene lozinke za svoje online račune, omogućite dvofaktorsku autentifikaciju (2FA) gdje god je moguće i budite oprezni pri dijeljenju osjetljivih informacija na nesigurnim platformama.

3. ONLINE KOMUNIKACIJA

3.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

1. Brodovskaya, E., Vladimirova, T., Dombrovskaya, A., Leskonog, N., Ognev, A., Shalamova, L., & Shchegortsova, Y. (2021). Intelligent search for strategies to minimize the risks of internet communication of teens and youth. In Proceedings of Fifth International Congress on Information and Communication Technology: ICICT 2020, London, Volume 1 (pp. 261-268). Springer Singapore.
2. Caspi, A., & Etgar, S. (2023). Exaggeration of emotional responses in online communication. Computers in Human Behavior, 146, 107818.

4. DIGITALNO UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

4.1. Uvod

DPM je upravljanje digitalnim projektima poput web stranica, softvera, aplikacija i marketinških kampanja.

Kombinira tehničko znanje s agilnim metodologijama kako bi potaknuo inovacije.

Digitalni voditelji projekata:

- ✓ Planirajte, provedite i realizirajte projekte usklađene s ciljevima
- ✓ Ostanite unutar **budžeta i rokova**
- ✓ Koordinirajte **međufunkcionalne timove** (developeri, dizajneri, marketinški stručnjaci)

Ključni fokus: **Prilagodljivost** u brzo mijenjajućim tehnološkim okruženjima

DPM koristi digitalne alate za poboljšanje: praćenje, komunikaciju, suradnju

Kako digitalna transformacija raste, DPM je ključan za **uspjeh i inovacije**.

4. DIGITALNO UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

4.1. Uvod

Odaberite

softver Right Tools Pick prilagođen zadacima, praćenju radnog vremena i komunikaciji (npr. Trello, Asana, Slack).

Postavite jasne ciljeve i rokove

Koristite platforme poput Monday.com za vizualizaciju vremenskih okvira i praćenje napretka.

Koristite značajke suradnje

Alati poput Google Docs i Notion omogućuju su-uređivanje u stvarnom vremenu i povratne informacije.

Automatizirajte ponavljajuće zadatke

Pojednostavite radne tokove pomoću Zapiera ili Microsoft Power Automatea.

Redovito pregledavajte i prilagođavajte

Ostanite agilni—često pregledajte napredak i usavršavajte planove koristeći digitalne nadzorne ploče i izvještaje.

4. DIGITALNO UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

4.2. Teorija

Teorija *agilne prilagodbe* tvrdi da uspjeh u digitalnim projektima ovisi o sposobnosti da:

- ✓ Prilagodite se brzim promjenama
- ✓ Prigrbite nove tehnologije
- ✓ Omogućite kontinuiranu suradnju

Zašto Agile funkcionira u digitalnim okruženjima:

Digitalni projekti su **iterativni i fleksibilni**, a ne linearni

Agilne metodologije (npr. **Scrum, Kanban**) podržavaju:

- ✓ Fleksibilnost i transparentnost
- ✓ Brza reakcija na promjenjive opsege, alate i prioritete
- ✓ **Kontinuirana povratna sprega i usavršavanje**

4. DIGITALNO UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

4.2. Teorija

Uloga suradnje:

- Timovi su međufunkcionalni (dizajn, razvoj, marketing, analitika)
- Otvorena komunikacija i suradnja ključni su za uspjeh projekta

Da bi uspjeli, digitalni voditelji projekata moraju:

- Prihvatite fleksibilnost i iterativno planiranje
- Njegujte kulturu suradnje u timu
- Stalno se prilagođavati novim potrebama klijenata i tehnološkim promjenama

4. DIGITALNO UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

4.3. Kako se prijaviti

Za uspješno vođenje digitalnog projekta, započnite jasnim definiranjem opsega, ciljeva i isporuka—postavljajući SMART ciljeve u skladu s dionicima. Izgradite međufunkcionalni tim s jasno dodijeljenim ulogama. Koristite alate za upravljanje projektima poput Trella, Asane ili Jire za organizaciju zadataka i učinkovito praćenje napretka.

Podijelite projekt na upravljive korake, primjenjujući Agile ili Waterfall metodologije po potrebi. Osigurajte redovitu komunikaciju s timom putem alata poput Slacka ili Teamsa te održavajte provjere kako biste ostali usklađeni. Kontinuirano pratite napredak i budite spremni prilagoditi vremenske okvire ili resurse kad je potrebno.

Po završetku, dostavite projekt i provedite kratku retrospektivu radi procjene ishoda i pronalaska lekcija za buduće poboljšanje.

4. DIGITALNO UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

4.4. Dodatna literatura za kontinuirano učenje i podršku

Books

1. Digital Project Management – Taylor Olson

Comprehensive guide on budgeting, timelines, and team coordination.

2. *Scrum* – Jeff Sutherland

Key agile principles for working faster and more effectively.

3. The Phoenix Project – Gene Kim et al.

A novel with real insights on IT, DevOps, and project success.

4. DIGITALNO UPRAVLJANJE PROJEKTIMA

4.4. Dodatna literatura za kontinuirano učenje i podršku

Online platforme

- **Coursera** – Tečajevi o digitalnom i agilnom upravljanju projektima
- **LinkedIn Learning** – Tečajevi o agilnim alatima, suradnji, vodstvu
- **edX** – Uključuje "Upravljanje digitalnom transformacijom" i još mnogo toga

Web stranice i blogovi

- **ProjectManagement.com** – Članci, webinar, alati za digitalne PM-ove
- **PMI.org** – Globalni institut koji nudi certifikate, resurse i uvide u blogove

5. SOFTVERSKA STRUČNOST

5.1. Uvod

Softverska vještina = razvoj novih vještina i znanja

- imati mentalitet rasta
- uloga kvalifikacije iz informacijske tehnologije (ITQ) u podršci polaznicima (*online tečajevi, radionice, individualni coaching* itd.)
- osobne koristi: *vaše vještine rješavanja problema*
- kontinuirani proces: *nove prilike za učenje*

5. SOFTVERSKA STRUČNOST

5.2. Teorija

Prednosti softverske stručnosti:

- Povećana produktivnost i učinkovitost
- Poboľšane izgledе za posao i rast karijere
- Povećana kreativnost i inovacije
- Bolja komunikacija i suradnja unutar timova
- Ušteda troškova i ušteda vremena za organizacije

5. SOFTVERSKA STRUČNOST

5.2. Teorija

Izazovi s kojima se suočavaju početnici:

- Preplavljujuća softverska sučelja
- Složena terminologija i žargon
- Teškoće u razumijevanju značajki i funkcija
- Nema jasnog razumijevanja svrhe i primjene softvera

5. SOFTVERSKA STRUČNOST

5.2. Teorija

Učinkovito snalaženje u softverskoj vještini:

- Pohadaње online tečajeva i tutorijala
- Traženje pomoći od stručnjaka i kolega
- Redovito vježbanje i eksperimentiranje s različitim značajkama
- Razbijanje *složenih zadataka* na manje, upravljive korake
- Učenje iz pogrešaka i traženje povratnih informacija

5. SOFTVERSKA STRUČNOST

5.2. Teorija

Uobičajeni izazovi s kojima se ljudi suočavaju pri izgradnji softverske stručnosti:

- Nauči osnove
- Praćenje novosti
- Suočavanje sa složenošću
- Pronalaženje vremena za vježbanje
- Rješavanje problema

5. SOFTVERSKA STRUČNOST

5.3. Kako se prijaviti

ITQ okvir je sveobuhvatan skup standarda osmišljen kako bi pružio jasan i sažet način procjene stručnosti pojedinca u raznim softverskim aplikacijama.

Neke ključne točke :

- Razine stručnosti - podijeljene su u pet razina, pri čemu svaka razina odgovara određenom skupu vještina i znanja;
- Područja vještina - obuhvaćaju širok raspon vještina, uključujući obradu teksta, tablice, baze podataka, desktop izdavaštvo, prezentacije i grafički dizajn;
- Procjena - pruža standardiziranu metodu za procjenu stručnosti pojedinca u raznim softverskim aplikacijama;
- Prednosti - pruža nekoliko koristi i pojedincima i organizacijama;

5. SOFTVERSKA STRUČNOST

5.4. Dodatni izvori

❑ European E-Competences Framework 3.0 (2014) -

https://www.aicanet.it/documents/10776/141330/European-e-Competence-Framework-3.0_CEN_CWA_16234-1_2014.pdf/408848f2-a045-4c88-999f-1d7280d12ee8

❑ Online course 'European e-competence Framework for SMEs' - <https://www.digitalsme.eu/online-course-european-e-competence-framework-for-smes/>

❑ 11 Basic Computers Skills You need to know: A beginners' Guide - <https://blog.udemy.com/basic-computer-skills>

6. SVIJEST O KIBERNETIČKOJ SIGURNOSTI

6.1. Uvod

- Spovećanim online angažmanom dolazi i veća izloženost *cyber prijetnjama* poput krađe identiteta, cyberbullyinga i phishing napada.
- *Svijest o kibernetičkoj sigurnosti* među mladima postala je ključni fokus u obrazovanju sljedeće generacije o tome kako sigurno navigirati digitalnim svijetom.
- Adolescenti, koji su često vještiji u korištenju tehnologije, ali manje informirani o potencijalnim opasnostima na internetu, posebno su ranjivi na *kibernetičke rizike*.
- Podizanje svijesti o kibernetičkoj sigurnosti među mladima nije nužno samo za osobnu zaštitu, već i za izgradnju sigurnije *online zajednice*.

6. SVIJEST O KIBERNETIČKOJ SIGURNOSTI

6.2. Teorija

- **Socijalno-kognitivna teorija** (SCT), koju je predložio Albert Bandura, pruža okvir za razumijevanje kako mladi mogu razvijati svijest o kibernetičkoj sigurnosti i sudjelovati u sigurnim online ponašanjima.
- SCT naglašava ulogu promatračkog učenja, imitacije i modeliranja u usvajanju ponašanja.
- Ja, pojedinci, osobito mladi, uče promatrajući ponašanja drugih i oponašajući te radnje, osobito kada se ta ponašanja pojačavaju ili hvale. U kontekstu kibernetičke sigurnosti, mladi često uče sigurnosne prakse od vršnjaka, članova obitelji ili odgajatelja. Stoga modeliranje sigurnih online ponašanja i pružanje pozitivnog potkrepljenja mogu biti snažni alati za poticanje kulture svijesti o kibernetičkoj sigurnosti.

6. SVIJEST O KIBERNETIČKOJ SIGURNOSTI

6.2. Teorija

- **Teorija motivacije zaštite (PMT)** koju je razvio Rogers (1975) sugerira da pojedinci poduzimaju zaštitne mjere na temelju procjene ozbiljnosti prijetnje, percipirane ranjivosti na prijetnju, percipiranih koristi zaštitnih mjera te troškova ili prepreka povezanih s poduzimanjem tih radnji.
- Kada se primjenjuje na mlade i kibernetičku sigurnost, PMT sugerira da su mladi skloniji sudjelovati u sigurnim online ponašanjima ako percipiraju prijetnje (npr. krađu identiteta, cyberbullying ili online uznemiravanje) kao ozbiljne, prepoznaju svoju ranjivost na te prijetnje i razumiju prednosti poduzimanja zaštitnih mjera, poput korištenja postavki privatnosti, primjene softverskih ažuriranja, ili izbjegavanje rizičnih ponašanja na internetu.

6. SVIJEST O KIBERNETIČKOJ SIGURNOSTI

6.3. Kako se prijaviti

1. Koristite snažne, jedinstvene lozinke

- ✓ Koristite upravitelj lozinki za generiranje i pohranu složenih, jedinstvenih lozinki.
- ✓ Mnogi upravitelji lozinki, poput **LastPassa** i **Dashlanea**, besplatni su i jednostavni za korištenje te pomažu mladim korisnicima izbjeći rizik od ponovne upotrebe lozinki.

2. Omogućiti dvofaktorsku autentifikaciju

- ✓ Omogućite **2FA** na svim računima koji ga nude, posebno na društvenim mrežama, e-mailu i gaming platformama.
- ✓ Platforme poput Instagrama, Facebooka i Gmaila nude 2FA kao besplatnu značajku.

6. SVIJEST O KIBERNETIČKOJ SIGURNOSTI

6.3. Kako se prijaviti

3. Budite oprezni s osobnim podacima

- ✓ Pazi što objavljuješ na internetu.
- ✓ Prilagodite postavke privatnosti na društvenim mrežama.
- ✓ Na platformama poput **Instagrama**, **TikToka** i **Facebooka**, korisnici mogu ograničiti tko vidi njihove objave, tko može komentirati i tko može slati izravne poruke.

4. Prepoznajte i izbjegavajte phishing prijekare

- ✓ Naučite prepoznati phishing pokušaje tako da budete skeptični prema neželjenim porukama koje traže osobne podatke. Čest primjer je e-mail od "banke" koji traži podatke o računu.
- ✓ Zadržavanjem miša na poveznicama bez klika na njih može se otkriti vode li na legitimne web stranice.

6. SVIJEST O KIBERNETIČKOJ SIGURNOSTI

6.3. Kako se prijaviti

5. Redovita ažuriranja softvera

- ✓ Uključite automatska ažuriranja za njihove uređaje, operativne sustave i aplikacije.
- ✓ **Na Android** i iOS uređajima korisnici mogu omogućiti automatska ažuriranja aplikacija u postavkama. To osigurava da njihov softver ostane siguran.

6. Korištenje sigurnih Wi-Fi mreža

- ✓ Izbjegavajte povezivanje na nezaštićene Wi-Fi mreže, osobito prilikom pristupa osjetljivim računima ili unosa lozinki.
- ✓ Ako morate koristiti javni Wi-Fi, korištenje **virtualne privatne mreže (VPN)** je dobra praksa. VPN šifrira internetski promet, osiguravajući sigurnost podataka čak i na nepouzdanim mrežama.

6. SVIJEST O KIBERNETIČKOJ SIGURNOSTI

6.4. Dodatna literatura za kontinuirano učenje i podršku

1. "Cybersecurity for Kids: Protecting Your Digital Life" by the Federal Trade Commission (FTC), <https://consumer.ftc.gov/identity-theft-and-online-security/protecting-kids-online>
2. "Youth and Digital Privacy: Understanding the Risks and Protections" by the Cyberbullying Research Center; <https://cyberbullying.org/>
3. Zhu, C., Huang, S., Evans, R., & Zhang, W. (2021). Cyberbullying among adolescents and children: a comprehensive review of the global situation, risk factors, and preventive measures. *Frontiers in public health*, 9, 634909.

7. NAČELA RAZVOJA MLADIH

7.1. Uvod

Razvoj mladih temelji se na pristupu temeljenom na snagama koji njeguje mlade u sigurnim, uključivim okruženjima. Pozitivni odnosi s mentorima, vršnjacima i zajednicama pomažu u izgradnji samopouzdanja, otpornosti i identiteta.

Temeljno načelo je smislen angažman—mladi bi trebali aktivno sudjelovati u oblikovanju programa, preuzimati vodeće uloge i surađivati na projektima. Ta iskustva razvijaju vještine poput komunikacije, timskog rada i rješavanja problema.

Razvoj mladih također se fokusira na životne vještine, akademsku podršku i spremnost za karijeru, pripremajući mlade za suočavanje s budućim izazovima s povjerenjem.

U konačnici, osnažuje mlade da izrastu u sposobne, angažirane i otporne članove društva.

7. NAČELA RAZVOJA MLADIH

7.2. Teorija

Razvoj mladih temelji se na teorijama koje promiču **holistički rast** i **osnaživanje**, osobito kroz pristup **Pozitivnog razvoja mladih (PYD)**. PYD naglašava izgradnju na snagama mladih, umjesto da se fokusira na njihove nedostatke.

Ključ razvoja mladih je stvaranje **sigurnih, uključivih okruženja**, što podržava **teorija ekoloških sustava**, koja prepoznaje utjecaj obitelji, škola i zajednica. **Teorija socijalnog učenja** dodatno ističe ulogu mentorstva, gdje mladi uče kroz promatranje, modeliranje i pojačavanje.

Agencija mladih i autonomija također su središnji, oslanjajući se na **teoriju samoodređenja** — koja naglašava važnost autonomije, kompetencije i povezanosti. Kada mladi vode i donose odluke, razvijaju ključne životne vještine i snažan osjećaj vlasništva.

7. NAČELA RAZVOJA MLADIH

7.2. Teorija

Iskustveno učenje i praktična praksa, utemeljena na **konstruktivističkim teorijama**, ključna su za razvoj vještina. Iskustva iz stvarnog života poput praksi ili volonterskog rada pomažu povezati teoriju i praksu.

Na kraju, **kontinuirana evaluacija i povratne informacije**, inspirirane **sustavnim razmišljanjem**, osiguravaju da programi ostanu prilagodljivi i odgovorni na potrebe mladih.

Zajedno, ove teorije podržavaju razvoj samopouzdanih, otpornih i sposobnih mladih ljudi spremnih doprinijeti društvu.

7. NAČELA RAZVOJA MLADIH

7.3. Kako se prijaviti

Primjena načela razvoja mladih zahtijeva strateške akcije koje stvaraju **sigurna, uključiva i osnažujuća okruženja**. Organizacije bi trebale provoditi politike koje promiču **sigurnost, kulturnu kompetenciju i nultu toleranciju prema diskriminaciji**, pomažući mladima da se osjećaju cijenjeno i poštovano.

Mentorstvo igra središnju ulogu. Obučeni mentori pružaju dosljednu podršku, pokazuju pozitivna ponašanja i grade povjerljive odnose koji potiču **otpornost, samopouzdanje i rast**.

Učinkoviti programi **također integriraju glas mladih i vodstvo**. Uključivanje mladih u planiranje i donošenje odluka gradi agenciju, jača liderske vještine i potiče preuzimanje odgovornosti za njihov razvoj.

7. NAČELA RAZVOJA MLADIH

7.3. Kako se prijaviti

Razvoj vještina i iskustveno učenje su ključni. Aktivnosti poput **radionica, praksi i projekata u zajednici pripremaju** mlade za stvarne izazove i potiču građanski angažman.

Stalna evaluacija osigurava kontinuirano poboljšanje. Redovite povratne informacije mladih i dionika pomažu u usavršavanju programa, dok **suradnja s obiteljima, školama i zajednicama** osigurava dosljednu i cjelovitu podršku.

Svestran, inkluzivan pristup osnažuje mlade da napreduju — i koristi široj zajednici potičući generaciju angažiranih, sposobnih i otpornih lidera.

7. NAČELA RAZVOJA MLADIH

7.4. Dodatna literatura za kontinuirano učenje i podršku

Niz resursa može podržati profesionalce u produbljivanju razumijevanja i primjeni načela razvoja mladih. Temeljni tekstovi poput *Positive Youth Development* Richarda M. Lerner i *The Ecology of Human Development* Urieja Bronfenbrennera nude teorijsku osnovu, dok *Self-Determination Theory* Ryana i Decija istražuje motivaciju i autonomiju.

Znanstveni članci iz časopisa poput *Journal of Youth Development* i *Child Development* pružaju empirijska istraživanja i najbolje prakse za programe za mlade. Online platforme poput **Search Institute**, **CSSP** i **Youth.gov** nude alate, okvire i uvide temeljene na dokazima za podršku okruženju i angažmanu prilagođenom mladima.

7. NAČELA RAZVOJA MLADIH

7.4. Dodatna literatura za kontinuirano učenje i podršku

Radionice i mogućnosti stručnog usavršavanja dostupne su kroz organizacije poput **4-H** i Nacionalne **agencije za razvoj mladih**, dok konferencije poput onih koje organizira **American Youth Policy Forum** informiraju praktičare o politici i inovacijama.

Na kraju, **inicijative temeljene na zajednici** — uključujući studije slučaja iz **Big Brothers Big Sisters** ili **Boys & Girls Clubs of America** — pružaju praktične, stvarne primjere uspješnih strategija razvoja mladih.

Ovi resursi osnažuju edukatore i praktičare da osmisle učinkovitije, uključivije i na dokazima utemeljenije programe razvoja mladih.

8. MENTORSTVO I VOĐENJE

8.1. Uvod

Mentorstvo = odnos obično između starije i mlađe osobe, odnos koji se temelji na prihvaćanju i podršci, odnos koji ima za cilj pomoći i razvijati potencijal mlađeg partnera, koji izbjegava pokušaje minimiziranja neželjenih aspekata razlike u moći;

- pruža priliku za pozitivne uzore;
- ima terapijske, ali i praktične posljedice;
- može potaknuti otpornost;

8. MENTORSTVO I VOĐENJE

8.2. Teorija

* **4 programske prakse** koje su ključne za snažne i učinkovite mentorske odnose:

- Provođenje prilično intenzivnog pregleda potencijalnih mentora;
- Sklapanje podudaranja na temelju interesa koje dijele i mentor i štićenik;
- Pružanje intenzivne obuke za mentore;
- Nudimo obuku i podršku nakon utakmica.

8. MENTORSTVO I VOĐENJE

8.2. Teorija

5 VRSTA MENTORSTVA

- Tradicionalno individualno mentorstvo.
- Grupno mentorstvo.
- Timsko mentorstvo.
- Vršnjačko mentorstvo.
- E-mentorstvo (online mentorstvo ili telementorstvo).

8. MENTORSTVO I VOĐENJE

8.2. Teorija

4 KORAKA ZA PRIMJENU MENTORSKOG PROGRAMA

1. Dizajn i planiranje programa
2. Upravljanje programima
3. Operacije programa
4. Evaluacija programa

Najuspješnije mentorske strategije temelje se na **iskrenoj brizi, strpljenju i prilagodljivosti.**

8. MENTORSTVO I VOĐENJE

8.3. Kako se prijaviti

4 KORAKA ZA IZGRADNJU MENTORSKOG PROGRAMA

1. Napravite ugovor o mentorstvu
2. Postaviti ciljeve programa
3. Dizajnirati plan osobnog razvoja
4. Proslava i prekid mentorskog odnosa

8. MENTORSTVO I VOĐENJE

8.4. Dodatni izvori

- ❑ Mentor Canada, 2023., *TipSheet*, <https://mentorcanada.ca/sites/default/files/2023-12/MM2024%20Tipsheet.pdf>
- ❑ Oscar Prieto-Flores & Jordi Freu, 2021., *Mentorstvo djece i mladih za socijalnu uključenost*;
https://www.google.ro/books/edition/Mentoring_Children_and_Young_People_for/Kp3yDwAAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=Strategies+of+mentoring+young+people+pdf&pg=PT41&printsec=frontcover
- ❑ Torie Weiston-Serdan, 2017., *Kritičko mentorstvo*,
https://www.google.ro/books/edition/Critical_Mentoring/qhHJEAAAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=Strategies+of+mentoring+young+people+pdf&printsec=frontcover
- ❑ David L. DuBois & Michael J. Karcher, 2014, *Priručnik za mentorstvo mladih*,
https://www.google.ro/books/edition/Handbook_of_Youth_Mentoring/Ust1AwAAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=Strategies+of+mentoring+young+people+pdf&printsec=frontcover

9. RAZVOJ KARIJERE

9.1. Uvod

- *Razvoj karijere* je proces kroz koji pojedinci istražuju, uspostavljaju i napreduju u svom profesionalnom životu. Uključuje niz aktivnosti i odluka koje usklađuju nečije vještine, interese i vrijednosti s prilikama na tržištu rada.
- Kako se radna okruženja nastavljaju razvijati zbog tehnološkog napretka, globalizacije i promjenjivih gospodarskih okolnosti, razvoj karijere postaje sve važniji u pomaganju pojedincima da se snađu u tim promjenama.
- Razvoj Careera također uključuje koncepte *cjeloživotnog učenja, prilagodljivosti i otpornosti*, što odražava potrebu za stalnim usavršavanjem vještina i *prilagodbom promjenjivim tržištima rada*.
- Za mlade razvoj karijere ima posebno važnu ulogu dok prelaze *iz obrazovanja na tržište rada*, donoseći odluke koje će utjecati na njihovu budućnost.

9. RAZVOJ KARIJERE

9.2. Teorija

- **Teorija životnog vijeka i prostora** Donalda Supera naglašava da je razvoj karijere kontinuiran, dinamičan proces koji se odvija tijekom života pojedinca. Super (1990) je tvrdio da razvoj karijere nije ograničen na razdoblje formalnog obrazovanja, već se odvija kroz različite životne faze. Te faze uključuju *rast, istraživanje, uspostavu, održavanje i povlačenje*. Superov model sugerira da pojedinci prolaze kroz različite faze razvoja samopojma, što potom utječe na njihove karijerne odluke.
- **Teorija izbora karijere** Johna L. Hollanda (1997) pruža još jednu perspektivu za razumijevanje razvoja karijere, osobito u načinu na koji pojedinci usklađuju svoje interese i osobnosti s prikladnim radnim okruženjem. Prema Hollandu, ljudi se obično uklapaju u šest tipova osobnosti: realistična, istraživačka, umjetnička, društvena, poduzetna i konvencionalna (RIASEC).

9. RAZVOJ KARIJERE

9.2. Teorija

- Svaka od ovih vrsta odgovara određenom radnom okruženju koje cijeni i njeguje određene osobine. Hollandova teorija sugerira da mladi, kako sazrijevaju, trebaju tražiti karijere koje odgovaraju njihovim tipovima osobnosti kako bi postigli zadovoljstvo poslom i uspjeh.
- **Teorija socijalno-kognitivne karijere** (SCCT), koju su razvili Lent, Brown i Hackett (1994.), nadovezuje se na Bandurinu teoriju socijalno-kognitivnih sposobnosti i naglašava ulogu samoučinkovitosti, očekivanja ishoda i osobnih ciljeva u razvoju karijere. SCCT tvrdi da su izbori karijere i postignuća pod utjecajem kognitivnih čimbenika poput uvjerenja u vlastite sposobnosti (samoučinkovitost) i očekivanih ishoda određivanja određenih karijera.
- Za mlade je SCCT posebno važan jer su često u ranoj fazi oblikovanja svojih karijernih puteva i možda još nemaju jasnu sliku o svojim profesionalnim sposobnostima.

9. RAZVOJ KARIJERE

9.3. Kako se prijaviti

1. Izloženost raznim karijerama

- ✓ Mladi bi trebali biti potaknuti na sudjelovanje u praksama, volontiranju ili praćenju profesionalaca. Na primjer, srednjoškolac zainteresiran za zdravstvo može pratiti liječnika ili volontirati u lokalnoj bolnici kako bi stekao uvid u profesiju.

2. Procjene interesa za karijeru

- ✓ Alati poput Hollandovog **RIASEC modela** (Holland, 1997) ili **Myers-Briggs Type Indicator** (MBTI) pomažu mladima procijeniti njihove interese i povezati ih s potencijalnim karijerama.
- ✓ Iskoristite online platforme poput LinkedIna ili **Indeeda** za istraživanje opisa poslova, povezivanje s profesionalcima ili upoznavanje s raznim industrijama.

3. SMART ciljevi

- ✓ SMART ciljevi — specifični, mjerljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski ograničeni.
- ✓ Na primjer, ako je mladić zainteresiran postati softverski developer, SMART cilj mogao bi biti: "Završiti online tečaj programiranja u sljedeća 3 mjeseca kako bi stekao osnovne programerske vještine."

9. RAZVOJ KARIJERE

9.3. Kako se prijaviti

4. Kratkoročni i dugoročni ciljevi

- ✓ Pomozite mladima da razlože svoje karijerne ciljeve na ostvarive kratkoročne (1-2 godine) i dugoročne (5-10 godina) ciljeve.
- ✓ Redovito se vraćajte i prilagođavajte svoje ciljeve kako stječete nove vještine i informacije.
- ✓ Fleksibilnost je ključna, jer se interesi i okolnosti često mijenjaju tijekom vremena.

5. Traženje mentorstva i savjeta

- ✓ Srednjoškolski savjetnici i karijerni savjetnici igraju ključnu ulogu u vođenju učenika kroz proces obrazovnog planiranja. Razgovarajući s profesionalcima u željenom području, mladi mogu steći uvid u potrebne kvalifikacije, certifikate i diplome.
- ✓ Mladi bi trebali razmotriti financijska i vremenska ulaganja potrebna za različite obrazovne puteve.
- ✓ Neke profesije mogu zahtijevati samo certifikat ili stručnu diplomu, dok druge mogu zahtijevati opsežne diplomatske studije.

9. RAZVOJ KARIJERE

9.3. Kako se prijaviti

6. Profesionalno mapiranje putovanja

- ✓ Proces planiranja karijernog puta od trenutne pozicije do budućih ambicija. Za mlade to uključuje postavljanje plana koji uključuje potrebne korake za stjecanje vještina, iskustva i kvalifikacija.

7. Identificirajte ključne prekretnice

- ✓ Mladi bi trebali prepoznati važne prekretnice na svom profesionalnom putu. Na primjer, za mlade koji žele karijeru u medicini, ključni prekretnice mogu uključivati završetak medicinskog fakulteta, dobivanje specijalizacije i dobivanje licence za rad.

8. Izgraditi mrežu podrške

- ✓ Koristite alate poput aplikacija za mapiranje karijere ili mentalnih mapa kako biste vizualizirali svoj profesionalni put.
- ✓ Platforme poput **Pathbritea** i **MyCareerShinesa** omogućuju mladima da kreiraju vizualne planove koji im pomažu da ostanu usredotočeni na svoje dugoročne karijerne ciljeve.

9. RAZVOJ KARIJERE

9.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

1. The Myers-Briggs Type Indicator® (MBTI®) assessment,
https://www.mbtionline.com/?utm_source=tmb&utm_medium=mbbrand&utm_campaign=hero
2. Personality Test, Personality™,
https://personality.co/?gclid=CjwKCAiAyJS7BhBiEiwAyS9uNXGY307i35N30hu84OTE4-ql6vwEHkyowVULO6WLnI0oU1bNUHe77hoCyMoQAvD_BwE&utm_source=google&utm_medium=cpc&utm_campaign=21980235338&utm_content=172032043336&utm_term=meyer%20briggs%20personality&matchtype=e&device=c&gad_source=1
3. Akosah-Twumasi, P., Emeto, T. I., Lindsay, D., Tsey, K., & Malau-Aduli, B. S. (2018, July). A systematic review of factors that influence youths career choices—the role of culture. In *Frontiers in education* (Vol. 3, p. 58). Frontiers Media SA.

10. OSOBNI RAZVOJ

10.1. Uvod

Osobni razvoj je kontinuirano putovanje rasta ukorijenjeno u samosvijesti, motivaciji i namjernom trudu. Sve počinje razumijevanjem vlastitih vrijednosti, snaga i ciljeva — postavljanjem temelja za smislen i usklađen osobni i profesionalni napredak.

Temeljne prakse poput **mindfulnessa**, **upravljanja vremenom** i **cjeloživotnog učenja** podržavaju samopoboljšanje i postizanje ciljeva. Razvoj **samopouzdanja** i otpornosti ključan je, osobito pri suočavanju s izazovima i učenju iz neuspjeha s mentalitetom rasta.

Suradnja i povratne informacije također obogaćuju osobni razvoj, pomažući pojedincima da rastu kroz zajednička iskustva i podršku. U svijetu koji se brzo mijenja, prilagodljivost postaje ključna—osiguravajući da ostanemo agilni, svrhoviti i ispunjeni u svim aspektima života.

10. OSOBNI RAZVOJ

10.1. Uvod

10. OSOBNI RAZVOJ

10.2. Teorija

Osobni razvoj je cjeloživotni proces koji se fokusira na **emocionalni, mentalni, fizički i duhovni rast**. U njegovoj srži leži **samosvijest**—razumijevanje vlastitih misli, emocija i ponašanja. Ta svijest temelj je za namjernu promjenu i rast.

Kontinuirano učenje je ključno. Prihvatanje novih iskustava, ostajanje otvorenog uma i usvajanje **mentaliteta rasta** omogućuju pojedincima da se prilagode i razvijaju u dinamičnom svijetu.

Postavljanje ciljeva pruža strukturu i smjer. Kada su ciljevi fleksibilni i usklađeni s temeljnim vrijednostima, oni održavaju pojedince usredotočenima i motiviranima—čak i kroz neuspjehe.

Otpornost omogućuje ljudima da se oporave od izazova i pretvore neuspjehe u prilike za učenje. To je ključna osobina koja održava dugoročni rast.

U konačnici, napredak zahtijeva djelovanje. Samosvijest, učenje i ciljevi dovode do transformacije samo ako se kombiniraju s dosljednim, svrhovitim naporom.

10. OSOBNI RAZVOJ

10.3. Kako se prijaviti

Primjena osobnog razvoja zahtijeva više od samog razumijevanja njegovih koncepata — zahtijeva namjernu, svakodnevnu akciju. Putovanje započinje **samosviješću**, njegovanom kroz razmišljanje. Svakodnevno promatranje svojih misli, emocija i ponašanja pomaže vam donositi svjesne odluke i prepoznati područja za rast.

Sljedeće je usvajanje **mentaliteta rasta**—vjerovanje da se vaše sposobnosti mogu razvijati tijekom vremena. Preoblikovanje izazova u prilike za učenje osnažuje vas da ustraje kroz teškoće s optimizmom i otpornosti.

Postavljanje SMART ciljeva daje smjernice. Jasni, provedivi ciljevi održavaju vas fokusiranima i motiviranima, osobito kada su podijeljeni na manje, izvedive korake. Slavljenje napretka jača dosljednost.

10. OSOBNI RAZVOJ

10.3. Kako se prijaviti

Predanost **cjeloživotnom učenju** također je ključna. Čitajte knjige, pohađajte tečajeve ili učite iz svakodnevnih iskustava kako biste kontinuirano proširivali svoj način razmišljanja i prilagodljivost.

Ključno je da morate **poduzimati dosljedne korake**. Mali, svakodnevni naponi—usklađeni s vašim vrijednostima—vode do trajne transformacije. Bilo da prakticiramo nove navike ili usavršavate postojeće, napredak se gradi korak po korak.

Na kraju, prigrbite **otpornost**. Neuspjesi su neizbježni, ali rast dolazi kroz razmišljanje, učenje i guranje naprijed. Gledanje na neuspjeh kao na povratnu informaciju gradi emocionalnu snagu i odlučnost.

Pravi osobni razvoj događa se kada se svijest susretne s dosljednim, svrhovitim djelovanjem.

10. OSOBNI RAZVOJ

10.4. Dodatna literatura za kontinuirano učenje i podršku

Održavanje osobnog rasta zahtijeva pristup vrijednim alatima i inspiraciji. Niz **knjiga, tečajeva i online platformi može** podržati vaše putovanje jačanjem samosvijesti, izgradnjom vještina i jačanjem svakodnevnih navika.

Preporučene knjige

- *Atomic Habits* autora Jamesa Cleara – Primjenjive strategije za dugoročnu promjenu navika.
- *7 navika izuzetno učinkovitih ljudi* Stephena R. Coveya – Bezvremenska načela za karakter, upravljanje vremenom i postizanje ciljeva.
- *Mindset* autorice Carol S. Dweck – Istražuje snagu mentaliteta rasta u prevladavanju izazova i ostvarivanju potencijala.

10. OSOBNI RAZVOJ

10.4. Dodatna literatura za kontinuirano učenje i podršku

Online platforme za učenje

- **Coursera** – Tečajevi poput *Znanosti o dobrobiti* pomažu u poboljšanju sreće i otpornosti.
- **LinkedIn Learning** – Sadržaj usmjeren na upravljanje vremenom, komunikaciju i vodstvo.
- **Udemy** – Pristupačni tečajevi o samopouzdanju, produktivnosti i disciplini.

Web stranice i blogovi

- **Tiny Buddha** – Uvidi temeljeni na mindfulnessu za brigu o sebi i unutarnji mir.
- **Zen navike** – Fokusira se na jednostavnost, namjerno življenje i održivu promjenu navika.

Ovi resursi osnažuju vas da preuzmete odgovornost za svoj rast i osmislite smislen, ispunjen život.

11. Inkluzivnost i raznolikost

11.1. Uvod

Europa je po prirodi raznolik kontinent, čija je povijest dovela do zajedničkog života različitih populacija. Raznolikost treba cijeniti u svim europskim područjima i slaviti osjećaj pripadnosti zajedničkim vrijednostima koje se promiču, kao i poštivanje identiteta drugih.

Danas su mladi raznolikiji nego ikad. Ova promjenjiva stvarnost stvara više obrazovnih prilika nego ikad prije i olakšava iskustvo mobilnosti i drugih iskustava u inozemstvu. S druge strane, mladi se i dalje suočavaju s mnogim izazovima u raznim životnim stvarnostima, na primjer: mladi su oni s dugotrajnim poteškoćama u učenju, senzornim, skrivenim ili tjelesnim poteškoćama, mladi su roditelji, imaju mlade karijere, također su beskućnici, izbjeglice, tražitelji azila, mladi migranti, ciganski ili romski putnici, to su mladi ljudi koji nisu u obrazovanju, zaposlenju ili osposobljavanju (NEET), a to su oni s dugotrajnim mentalnim problemima, poteškoćama u učenju ili potrebama za tjelesnim zdravljem

11. Inkluzivnost i raznolikost

11.2. Teorija

Raznolikost je pojam koji se široko koristi u svakodnevnim razgovorima i političkim diskursima. Radi se o osnaživanju ljudi poštovanjem i cijenjenjem onoga što ih čini drugačijima. To može biti u smislu *dobi, spola, kulturne pozadine, jezika, socioekonomskog statusa, invaliditeta, seksualne orijentacije, religije i obrazovanja* itd. Važno je priznati raznolikost: spol, etničku i kulturnu pozadinu, jezik, socioekonomski status, invaliditet, seksualnu orijentaciju, religiju, dob, geografsku lokaciju ili status vize.

Ovi različiti aspekti identiteta mlade osobe mogu ih izložiti preklapajućim oblicima diskriminacije i marginalizacije te pojačati prepreke inkluziji.

11. Inkluzivnost i raznolikost

11.2. Teorija

Inkluzija je koncept koji se široko koristi u društvenim i obrazovnim politikama kako bi izrazio ideju da svi ljudi koji žive u određenom društvu (trebaju) imati prava na pristup i sudjelovanje pod jednakim uvjetima.

Kao proces, inkluzija nastoji osigurati da svatko, bez obzira na okolnosti i podrijetlo, ima mogućnost i sredstva za potpuno sudjelovanje u društvu.

11. Inkluzivnost i raznolikost

11.2. Teorija

U državama članicama EU, načela uključenosti, raznolikosti i jednakosti dio su drugih zakona i strategija.

- u obrazovanju, članice EU obvezne su stvoriti okruženje u kojem svako dijete i mladi ne samo da imaju pristup obrazovanju, već se obrazovanje pruža na način koji uzima u obzir posebne obrazovne potrebe ili invaliditet ako dijete ili mlada osoba ima takve
- u zapošljavanju, mladima i uključenosti posebno se naglašava provedba EU-ove inicijative "jamstvo za mlade" kao reakcije na visoku nezaposlenost mladih nakon globalne ekonomske krize 2008.;
- Obiteljsko pravo i zakoni o socijalnim uslugama – filozofija osiguravanja dobrobiti djece, mladih, obitelji i drugih članova društva, zaštita i podrška najranjivijim i najugroženijima;

Najviše pregledavani dokumenti bili su:

- UN-ova Deklaracija o pravima djeteta (1959.)
- EU-ov program Erasmus+ Strategija inkluzije i raznolikosti u području mladih (2014.)

11. Inkluzivnost i raznolikost

11.3. Kako se prijaviti

Temelji se na vrijednostima ukorijenjenim u načelima društvene pravde.

8 koraka prema inkluzivnom radu s mladima (Nacionalno vijeće mladih Irske, 2016):

1. Organizacijski pregled - provođenje procjene trenutne prakse;
2. Politika i smjernice – Kada rad s mladima uključuje nove pristupe i prakse, važno je to dokumentirati. Najbolji način za to je izrada politike ili smjernica (plana puta).
3. Prostor i okoliš – Mnoge omladinske organizacije iznajmljuju ili dijele prostore, što može ograničiti koliko se mogu prilagoditi fizičkom okruženju, ali radnici s mladima često pronalaze kreativne načine da pozitivno utječu na prostore koje koriste
4. Osoblje i volonteri – Stav, predanost i samosvijest zaposlenika i volontera temelj su inkluzivnog rada s mladima.
5. Aktivnosti i uključivanje mladih – Susret s mladima 'tamo gdje se nalaze' donosi nove čimbenike kada govorimo o uključivanju osoba različitih identiteta jer aktivnosti moraju biti planirane i prilagođene njihovim različitim potrebama.
6. Resursi - vrijeme, osoblje, prostor, upravljanje, novac za aktivnosti i podršku individualnim potrebama, obuka, usavršavanje;
7. Umrežavanje i partnerstvo – Umrežavanje i izgradnja partnerstava su strateški odgovori i usklađeni su s organizacijskim pregledom jer zahtijevaju vrijeme za izgradnju i razvoj;
8. Mentorstvo i evaluacija – Bez obzira na alate koje organizacija koristi za procjenu svog rada, ključ za procjenu inkluzivnog rada s mladima je uključivanje pitanja koja na njega stavljaju prizmu jednakosti, uključivosti i odgovora.

11. Inkluzivnost i raznolikost

11.4. Dodatni izvori

- ❑ EU-ov program Erasmus+ Strategija inkluzije i raznolikosti u području mladih, 2014.,

https://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/reports/inclusion-diversity-strategy_en.pdf

- ❑ Ujedinjeni narodi, Deklaracija o pravima djeteta, 1959., <https://cpd.org.rs/wp-content/uploads/2017/11/1959-Declaration-of-the-Rights-of-the-Child.pdf>

- ❑ Ujedinjeni narodi, Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, 2006., <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-persons-disabilities>

- ❑ Salto Youth, oblikovanje ukljuživosti i raznolikosti, <https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-4182/ShapingInclusionDiversity.pdf>

12. DIGITALNI POSLOVI BUDUĆNOSTI

12.1. Uvod

- Digitalna *transformacija*, potaknuta novim tehnologijama poput umjetne inteligencije (AI), strojnog učenja, blockchaina i računalstva u oblaku, mijenja način poslovanja.
- Kombinacijatehnološkog napretka i rastuće digitalne ekonomije stvorila je porast potražnje za *tehnoški osviještenim profesionalcima*.
- Kako se tvrtke prilagođavaju digitalnom dobu, očekuje se da će potražnja za specijaliziranim ulogama, poput stručnjaka za kibernetičku sigurnost, podatkovnih znanstvenika i stručnjaka za umjetnu inteligenciju, u nadolazećim godinama rasti.
- Jedan od glavnih pokretača rasta *digitalnih poslova* je sve veća ovisnost o automatizaciji i umjetnoj inteligenciji za pojednostavljenje poslovanja i poboljšanje korisničkog iskustva.
- Automatizacija, posebno, ne samo da transformira tradicionalne uloge, već i otvara potpuno *nove karijerne puteve*.

12. DIGITALNI POSLOVI BUDUĆNOSTI

12.2. Teorija

- Brynjolfsson i McAfee (2014), u svom ključnom ***djelu Drugo doba strojeva***, tvrde da ulazimo u fazu eksponencijalnih tehnoloških promjena, u kojoj automatizacija i umjetna inteligencija značajno mijenjaju vrste zadataka koje obavljaju ljudi.
- Iako automatizacija zamjenjuje određene ručne i ponavljajuće poslove, istovremeno stvara prilike za više pozicije koje uključuju upravljanje, dizajn i optimizaciju tehnologija koje automatiziraju zadatke.
- Digitalni poslovi, dakle, nisu samo zamjena ljudskog rada strojevima, već i omogućavanje pojedincima da rade s tim novim alatima i oko njih. Ova transformacija vidljiva je u područjima poput umjetne inteligencije i strojnog učenja, gdje su stručnjaci zaduženi za razvoj inteligentnih sustava koji mogu unaprijediti ljudsko donošenje odluka (Chui i sur., 2018).

12. DIGITALNI POSLOVI BUDUĆNOSTI

12.2. Teorija

- Pojava digitalnih poslova također je povezana s usponom "**gig ekonomije**" i **rada na daljinu**. Prema De Stefanu (2016), gig ekonomija odnosi se na sve veću zastupljenost kratkoročnog, freelance i projektnog rada, često omogućenog putem digitalnih platformi poput *Ubera*, *TaskRabbita* ili *Upworka*.
- Ovaj pomak prema netradicionalnim modelima zapošljavanja ubrzan je rastom interneta, koji omogućuje radnicima povezivanje s poslodavcima i klijentima iz bilo kojeg dijela svijeta. Ovo proširenje mogućnosti rada na daljinu posebno je bilo vidljivo tijekom i nakon pandemije COVID-19, kada su tvrtke prelazile na modele rada na daljinu ili hibridne modele rada (Choudhury i sur., 2020).
- Kao rezultat toga, digitalni poslovi koji se mogu obavljati od kuće ili bilo gdje, poput virtualnih asistenata, kreatora sadržaja i stručnjaka za digitalni marketing, očekuje se da će i dalje biti vrlo traženi.

12. DIGITALNI POSLOVI BUDUĆNOSTI

12.3. Kako se prijaviti - top 10 digitalnih poslova

1. Stručnjak za umjetnu inteligenciju i strojno učenje

- ✓ *Potrebne vještine:* programiranje (Python, R), algoritmi strojnog učenja, duboko učenje, neuronske mreže, analiza podataka.

2. Stručnjak za kibernetičku sigurnost

- ✓ *Potrebne vještine:* Sigurnost mreža, vatrozidi, kriptografija, etičko hakiranje, upravljanje rizicima.

3. Inženjer računalstva u oblaku

- ✓ *Potrebne vještine:* Cloud platforme (AWS, Azure, Google Cloud), DevOps, infrastruktura kao kod, virtualizacija, kontejnerizacija (Docker, Kubernetes).

12. DIGITALNI POSLOVI BUDUĆNOSTI

12.3. Kako se prijaviti - top 10 digitalnih poslova

4. Blockchain developer

- ✓ *Potrebne vještine:* Blockchain protokoli (Ethereum, Hyperledger), programiranje pametnih ugovora (Solidity), kriptografija, decentralizirane financije (DeFi).

5. Data Scientist

- ✓ *Potrebne vještine:* statistika, analiza podataka, strojno učenje, Python, SQL, alati za vizualizaciju podataka (Tableau, Power BI).

6. Specijalist za digitalni marketing

- ✓ *Potrebne vještine:* SEO, Google Analytics, strategija sadržaja, upravljanje društvenim mrežama, email marketing, plaćeni oglasi (Google oglasi, Facebook oglasi).

12. DIGITALNI POSLOVI BUDUĆNOSTI

12.3. Kako se prijaviti - top 10 digitalnih poslova

7. UX/UI dizajner

- ✓ *Potrebne vještine:* Vještina u alatima za dizajn (Sketch, Figma, Adobe XD), wireframingu, prototipiranju, testiranju korisnika i istraživanju.

8. Voditelj e-trgovine

- ✓ *Potrebne vještine:* E-commerce platforme (Shopify, WooCommerce), optimizacija korisničkog iskustva, upravljanje zalihama, digitalni marketing.

9. Stručnjak za etiku umjetne inteligencije

- ✓ *Potrebne vještine:* Razumijevanje AI-a, strojnog učenja, razvoja politika, privatnosti podataka i etičkih okvira.

10. Product Manager (Tech)

- ✓ *Potrebne vještine:* Agilne metodologije

12. DIGITALNI POSLOVI BUDUĆNOSTI

12.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

1. <https://learnwithdexa.com/15-digital-skills-that-will-be-in-high-demand-in-2025/>
2. <https://fourthrev.com/blog-the-top-10-most-in-demand-tech-careers-for-2025/>
3. <https://www.forbes.com/sites/jackkelly/2024/12/17/predictions-for-the-tech-job-market-in-2025/>
4. <https://www.linkedin.com/pulse/hottest-jobs-digital-tech-recruitment-2025-which-ones-keiran-hathorn-jlddc>

13. RAZMATRANJA PRISTUPAČNOSTI

13.1. Uvod

Dostupnost je ključna za stvaranje **uključivih i pravednih prostora**, kako online tako i offline. Osigurava da se osobe svih sposobnosti mogu u potpunosti uključiti u usluge, proizvode i okruženja. Daleko izvan zakonske usklađenosti, pristupačnost se odnosi na osmišljavanje iskustava koja su **upotrebljiva, pristupačna i vrijedna za sve**, uključujući i one s tjelesnim, senzornim ili kognitivnim poteškoćama.

U digitalnim okruženjima, **namjerni dizajn** je ključan. Pridržavanje **Smjernica za pristupačnost web sadržaja (WCAG)** pomaže učiniti sadržaj **razumljivim, operativnim, razumljivim i robusnim**. Ključne prakse uključuju korištenje:

- Alternativni tekst za slike
- Titlovi za audio i video
- Deskriptivne poveznice
- Jasna struktura s naslovima
- Vizuali visokog kontrasta i tekst s promjenjivom veličinom

13. RAZMATRANJA PRISTUPAČNOSTI

13.1. Uvod

Tehnologija također igra ulogu kroz **kompatibilnost čitača ekrana, navigaciju tipkovnicom i alate za glasovnu kontrolu**. Redovito testiranje pomoću asistivnih tehnologija i korisnika osigurava dostupnost u stvarnom svijetu.

Fizička pristupačnost jednako je važna. Značajke poput **rampi za invalidska kolica, pristupačnih znakova i uključivog prijevoza** omogućuju mobilnost i sudjelovanje u javnim prostorima.

Pristupačnost potiče neovisnost, dostojanstvo i jednake mogućnosti. Integracija od samog početka vodi do inkluzivnijih sustava i pravednijeg društva za sve.

13. RAZMATRANJA PRISTUPAČNOSTI

13.2. Teorija

Pristupačnost osigurava da **su digitalni proizvodi i okruženja** korisni svima, uključujući osobe s invaliditetom. To nije samo zakonska obveza—ona odražava dublju **etičku odgovornost** stvaranja **uključivih, pravednih iskustava** koja uklanjaju prepreke sudjelovanju i pristupu.

U njegovoj osnovi leži koncept univerzalnog **dizajna**, koji se fokusira na upotrebljivost za što širu publiku, bez obzira na fizičke ili kognitivne sposobnosti. To osnažuje pojedince da ravnopravno koriste tehnologiju, obrazovanje i komunikacijske platforme.

Ključna područja pristupačnosti uključuju:

- **Oštećenje vida:** Koristite **alternativni tekst**, odgovarajući **kontrast boja** i kompatibilnost s **čitačima ekrana** ili **Brailleovim zaslonima**.
- **Oštećenje sluha:** Osigurajte **titlove, transkripte** i podršku **znakovnom jeziku** za audio i video sadržaj.

13. RAZMATRANJA PRISTUPAČNOSTI

13.2. Teorija

- **Motoričke poteškoće:** Omogućite **navigaciju na tipkovnici, glasovne naredbe** i kompatibilnost s **adaptivnim tehnologijama** poput praćenja oka ili prekidača.
- **Kognitivna pristupačnost:** Koristite **jednostavan jezik**, jasne rasporede i opcije prilagodbe kako biste pomogli u razumijevanju i smanjenju kognitivnog opterećenja.

Pristupačan dizajn koristi svima, ne samo osobama s invaliditetom. Poboljšava **upotrebljivost, učinkovitost i zadovoljstvo korisnika**, istovremeno promičući **dostojanstvo, uključivost i jednake mogućnosti** u digitalnom svijetu.

Pristupačnost nije samo dobar dizajn — to je **dizajn usmjeren na čovjeka** koji podiže sve korisnike.

13. RAZMATRANJA PRISTUPAČNOSTI

13.3. Kako se prijaviti

Zalaganje za prilagodbe pristupačnosti zahtijeva jasan, korak po korak pristup. Započnite **prepoznavanjem svojih specifičnih potreba**, poput fizičkih modifikacija (npr. rampe), digitalnih alata (npr. čitači ekrana) ili osobne podrške (npr. prevoditelji ili dodatno vrijeme).

Zatim pregledajte **pravila pristupačnosti organizacije**, koja su često dostupna u priručnicima ili online. Razumijevanje službenih procedura pomoći će vam da učinkovitije prođete kroz proces.

Zatim podnesite službeni zahtjev u kojem navodite svoje potrebe i kako vam pomažu da u potpunosti sudjelujete. Budite konkretni i uključite relevantnu dokumentaciju ako je potrebno. Provjerite je li vaš zahtjev usklađen s važećim zakonima, poput ADA-e u Sjedinjenim Državama.

Uključite se u **interaktivan proces** s odgovornim timom (npr. ljudskim resursima ili studentskim službama). Ova suradnja osigurava da su prilagodbe razumne i praktične za sve uključene.

Na kraju, **javite se** ako treba. Ako je vaš zahtjev odgođen ili odbijen, nastavite se zalagati s poštovanjem. Zapamtite: pristupačnost je zakonsko **pravo**, a ne privilegija.

13. RAZMATRANJA PRISTUPAČNOSTI

13.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

Informiranje o pristupačnosti ključno je za stvaranje uključivih okruženja. Niz **knjiga, web stranica, tečajeva i resursa zajednice** može vam pomoći produbiti razumijevanje i držati vas u tijeku s najboljim praksama.

Knjige

- *Pristupačnost za sve*, autorice Laure Kalbag – Praktičan, jednostavan vodič za inkluzivni web dizajn.
- *Designing for Accessibility* autora Horton & Quesenbery – Obuhvaća etičke i poslovne argumente za digitalnu pristupačnost.

Web stranice

- **W3C Inicijativa za pristupačnost weba (WAI)** – Nudi službene smjernice poput **WCAG-a**, alata i standarda.
- **ADA Nacionalna mreža** – Pruža smjernice vezane uz ADA za pojedince i organizacije.

13. RAZMATRANJA PRISTUPAČNOSTI

13.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

Online tečajevi

- **Coursera** – *Web Accessibility* by Google pruža tehnološki vođen uvod u pristupačni dizajn.
- **LinkedIn Learning** – Nudi praktične tečajeve o tome kako sadržaj i web stranice učiniti dostupnima.

Blogovi i zajednice

- **A11y Project** – Zajednički resursni centar s savjetima i alatima za pristupačan digitalni dizajn.
- **Načela inkluzivnog dizajna** – Dijeli primjenjiva načela dizajna za inkluzivna iskustva.

Kontinuirano učenje podržava bolju dostupnost, jednakost i digitalnu uključenost za sve.

14. Strategije inkluzivnog učenja

14.1. Uvod

Uključivanje je dugoročna strategija kao transdisciplinarni pristup organizaciji obrazovnih aktivnosti unutar cijelog obrazovnog sustava.

Inkluzija utječe na sve aktere u obrazovnom procesu, uključujući djecu s invaliditetom i njihove roditelje, učenike s normalnim razvojem i njihove obitelji, učitelje i druge stručnjake u obrazovnom prostoru, administraciji i dodatnim obrazovnim strukturama.

Inkluzivni pristup obrazovanju globalni je trend koji uzrokuje značajne promjene u obrazovnim sustavima, obrazovnim okruženjima i odnosima među sudionicima u obrazovnom procesu

14. Strategije inkluzivnog učenja

14.2. Teorija

Inkluzivno učenje potiče i izaziva nastavnike da osmisle i primijene različite nastavne strategije kako bi pomogli procesima učenja svih učenika; smatra se da, prilikom implementacije inkluzivnog učenja, strategija mora odgovarati ciljevima učenja, biti informirana kontinuiranom evaluacijom i na kraju odgovarati na spremnost učenika.

Inkluzivno učenje = višerazinsko podučavanje i strategije diferencijacije kurikuluma;

Različite vrste inkluzivnih strategija zarade:

1. učiti životne vještine jedni od drugih (Page i sur., 2022)
2. edukatori su omogućili učenicima da se izraze kroz vlastite izbore kako bi simulirali lekciju (Brennan i sur., 2021)
3. Inkluzivno obrazovanje promiče prakse koje imaju za cilj obrazovati svu djecu zajedno (UNESCO 2021)

14. Strategije inkluzivnog učenja

14.2. Teorija

Varijabilni oblici organiziranja obrazovnog procesa (prvenstveno u inkluzivnim školama)

- individualni pristup i individualni obrazovni program za osobe s posebnim potrebama;
- osiguravanje provedbe inkluzivnog obrazovnog programa za osobe s posebnim potrebama;
- osiguravanje inkluzivnog obrazovnog okruženja za certifikaciju u obrazovnim ustanovama koje provode inkluzivne programe;
- osiguravanje provedbe inkluzivnog obrazovnog programa za osobe s posebnim potrebama;
- stvaranje mogućnosti za daljnje obrazovanje osoba s posebnim potrebama na strukovnoj i višoj razini;
- spremnost obrazovnih ustanova da pružaju usluge osobama s posebnim potrebama u visokom obrazovanju;
- osiguravanje buduće profesionalne integracije i zaposlenja za osobe s posebnim potrebama nakon završetka studija;

14. Strategije inkluzivnog učenja

14.3. Kako se prijaviti

UNESCO-ve smjernice za uključivanje (2002.):

1. *Uključivanje sve djece* – Vrijednost inkluzivnog obrazovanja za svakog učenika je u tome što može surađivati s drugom djecom i tako biti uključen.
2. *Komunikacija* - Znajući važnost komunikacije u nastavi, trener će osigurati da se ona provodi unutar optimalnih parametara učenja, kako vertikalno (učitelj-učenik) tako i horizontalno (učenik-učenik).
3. *Organizacija učionice* – okruženje u kojem učenje može pozitivno ili negativno utjecati na proces unutar svakog učenika.
4. *Planiranje lekcija* – Dizajniranje lekcija bit će u skladu s individualnim i grupnim potrebama učenika.
5. *Individualni planovi* - naglašavaju važnost koju treneri pridaju individualnim specifičnostima, dobi i intelektualnim osobitostima svakog učenika. Individualni planovi također naglašavaju i razvijaju vještine učenika u različitim kurikularnim područjima.
6. *Individualna podrška* – "škola za sve i svakoga."
7. *Korištenje dodatnih sredstava potpore* - opreme;
8. *Bihevioralno (kontrolno) upravljanje* – intervencije usmjerene na neželjeno ponašanje tijekom aktivnosti.
9. *Timski rad* – zajedničko preuzimanje odgovornosti i odluka vezanih uz pitanje učenika ili drugog.
10. *Inkluzivne nastavne prakse*

14. Strategije inkluzivnog učenja

14.3. Kako se prijaviti

Inkluzivne nastavne prakse

1. Pobrinite se da vaš tečaj odražava raznoliko društvo i svijet
2. Pobrinite se da su mediji za tečaj dostupni.
3. Pobrinite se da vaš nastavni plan postavlja ton za raznolikost i uključivost
4. Koristite inkluzivan jezik
5. Podijelite svoje rodne zamjenice
6. Naučite i koristite željena imena učenika
7. Uključite učenike u aktivnost upoznavanja u malim grupama.
8. Koristite anketu o interesima kako biste se povezali sa studentima.
9. Ponudite uključeno radno vrijeme.
10. Postavite očekivanja za cijenjenje različitih pogleda.

14. Strategije inkluzivnog učenja

14.4. Dodatni izvori

- ❑ Linda Graham, *Inkluzivno obrazovanje za 21. stoljeće*, 2020.,
https://www.google.ro/books/edition/Inclusive_Education_for_the_21st_Century/RIXxDwAAQBAJ?hl=en&gbpv=1
- ❑ British Council, *Priručnik za inkluzivne nastavne strategije*,
<https://americas.britishcouncil.org/sites/default/files/bc-toolkit-en-final.pdf>
- ❑ Europski forum mladih, *Smjernice za raznolikost i uključivost*, 2018.,
<https://www.youthforum.org/files/Diversity20and20inclusion20guidelines.pdf>
- ❑ Svi su važni Erasmus Plus projekt, KURIKULUM OBUKE O INKLUZIJ I RAZNOLIKOSTI U RADU S MLADIMA,
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/0d770d0c-882d-42c3-a453-0a1a211f9de5/Training_Curriculum_-_Inclusion_and_Diversity_in_Youth_Work.pdf

15. ONLINE RESURSI ZA UČENJE

15.1. Uvod

- O-line obrazovni resursi transformirali su obrazovni krajolik, pružajući neviđeni pristup znanju i vještinama. Ti resursi obuhvaćaju širok spektar alata, od edukativnih web stranica i interaktivnih platformi do video predavanja, foruma i digitalnih udžbenika.
- Prijelazna *online učenje* pruža učenicima fleksibilnost da prilagode svoje iskustvo učenja individualnim potrebama, promičući samostalno i personalizirano obrazovanje.
- Kako se internet nastavlja širiti, nove tehnologije poput *umjetne inteligencije (AI)* i *virtualne stvarnosti (VR)* dodatno obogaćuju iskustvo učenja stvaranjem uranjajućih, interaktivnih okruženja.
- Platforme poput Coursera, Khan Academy i edX nude tečajeve na vrhunskim sveučilištima, čineći visokokvalitetno obrazovanje dostupnijim nego ikad prije.

15. ONLINE RESURSI ZA UČENJE

15.2. Teorija

- **Konstruktivistička teorija učenja i online resursi za učenje** – jedna od temeljnih obrazovnih teorija koje podupiru razvoj i korištenje online obrazovnih resursa je konstruktivizam.
- Ovu teoriju, koju zagovaraju znanstvenici poput Piageta (1976) i Vygotskog (1978), pretpostavlja da je učenje aktivan, na učenika usmjeren proces u kojem učenici grade znanje kroz interakciju s okolinom.
- U tom kontekstu, online obrazovni resursi mogu se promatrati kao alati koji olakšavaju ovu aktivnu izgradnju znanja.
- Online okruženja često uključuju tehnike potpore poput korak-po-korak tutorijala, savjeta i interakcija s vršnjacima putem foruma i diskusijskih ploča koje su u skladu s Vygotskyjevim konceptom ZPD-a.

15. ONLINE RESURSI ZA UČENJE

15.2. Teorija

- **Bihevioristička teorija i online resursi za učenje:** učenje je proces reagiranja na podražaje i pojačanje.
- Online platforme za učenje koje koriste kvizove, testove i trenutne povratne informacije temelje se na ovoj teoriji.
- Web stranice poput Duolinga, primjerice, koriste ponavljajuće vježbe, trenutne povratne informacije i nagrade kako bi motivirale korisnike da nastave učiti i jačaju obrasce ponašanja. U takvim okruženjima, odgovori učenika oblikuju se i mijenjaju kroz sustav nagrada i posljedica.
- Korištenje gamifikacije u online obrazovnim resursima, poput bodževa, traka napretka i ljestvica najboljih, pod utjecajem je biheviorističkih principa. Ti elementi pružaju vanjsku motivaciju, potičući angažman i ustrajnost u procesu učenja (Gee, 2003).

15. ONLINE RESURSI ZA UČENJE

15.3. Kako se prijaviti

1. Postavite jasne ciljeve učenja

- ✓ Izradite plan učenja koji uključuje i kratkoročne i dugoročne ciljeve.
- ✓ Ako želiš naučiti programiranje, postavi početni cilj da završiš uvodni tečaj na platformama poput **Codecademy** ili **freeCodeCamp**. Zatim postupno nadograđuj to s naprednim ili srednjim kolegijima.

2. Iskoristite više platformi i resursa

- ✓ Koristite platforme poput **Coursera** ili **edX** za strukturirane kolegije na razini sveučilišta.
- ✓ Kombinirajte ovo s interaktivnim platformama poput **Duolingo** za učenje jezika ili **Khan Academy** za dodatne lekcije.

15. ONLINE RESURSI ZA UČENJE

15.3. Kako se prijaviti

3. Iskoristite interaktivne značajke

- ✓ Platforme poput **Quizleta** i **Kahoota!** Dopustite učenicima da kreiraju prilagođene kvizove i sudjeluju u sadržaju koji generiraju vršnjaci, potičući aktivno prisjećanje i razmaknuto ponavljanje.
- ✓ Slično tome, na platformama poput **Udemyja** ili **LinkedIn Learninga**, mnogi tečajevi uključuju interaktivne zadatke i forume za raspravu.

4. Sudjelovanje u suradničkom učenju

- ✓ Online forumi i diskusijske grupe na **Courseri** ili **Redditovim subredditima za učenje**.

5. Stvorite dosljednu rutinu učenja

- ✓ Koristite alate za upravljanje vremenom poput **Trello** ili **Notion** za izradu tjednih rasporeda i praćenje napretka.

15. ONLINE RESURSI ZA UČENJE

15.3. Kako se prijaviti

6. Personalizirajte učenje s adaptivnim alatima za učenje

- ✓ Platforme poput **Smart Sparrowa** i **Knewtona** koriste adaptivno učenje kako bi prilagodile sadržaj i tempo prema potrebama učenika.
- ✓ **Khan Academy** nudi personaliziranu nadzornu ploču za učenje.

7. Korištenje multimedije za bogata iskustva učenja

- ✓ Uključite **podcaste** za učenje temeljeno na zvuku (npr. The EdSurge Podcast).
- ✓ Uključite platforme poput **LinkedIn Learninga** koje kombiniraju video sadržaj s pisanim objašnjenjima i interaktivnim vježbama.

8. Kontinuirano vrednovanje i refleksija o učenju

- ✓ Koristite alate poput **Evernotea** ili **OneNotea** za vođenje dnevnika svojih misli, sažimanje ključnih zaključaka i postavljanje novih ciljeva.

15. ONLINE RESURSI ZA UČENJE

15.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

I. POSLOVANJE I UPRAVLJANJE

1. Coursera Najbolji poslovni temeljni tečajevi i certifikati [2025],
<https://www.coursera.org/courses?query=business%20foundation>
2. Harvard Business School Online (HBX) - CORe (Certifikat spremnosti),
<https://online.hbs.edu/courses/core/>
3. Certifikat Project Management Professional (PMP)® (Udemy), <https://www.udemy.com/topic/pmp/>
4. MIT OpenCourseWare, <https://ocw.mit.edu/>

15. ONLINE RESURSI ZA UČENJE

15.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

II. UMJETNA INTELIGENCIJA I DIGITALNE VJEŠTINE

1. Coursera, Najbolji AI tečajevi i certifikati [2025],
https://www.coursera.org/courses?query=artificial%20intelligence&utm_medium=sem&utm_source=gg&utm_campaign=B2C_EMEA_coursera_FTCOF_career-academy_pmax-multiple-audiences-country-multi&campaignid=20858198824&adgroupid=&device=c&keyword=&matchtype=&network=x&device_model=&adposition=&creativeid=&hide_mobile_promo&gad_source=1&gclid=CjwKCAiAhP67BhAVEiwA2E_9gzKd3EcZp-WXcdHpEiiXaKGKV-XgWu7-iF4FpvhBOH541bMf2T0i4xoCGgwQAvD_BwE
2. Umjetna inteligencija A-Z 2025: Build 7 AI + LLM & ChatGPT,
<https://www.udemy.com/course/artificial-intelligence-az/?srsltid=AfmBOoqtFJ-gvoRpEplyhL97Qm3SpTiWrd-08MfVSM4ya35wJCHPyllU&couponCode=NEWYEARCAREER>

15. ONLINE RESURSI ZA UČENJE

15.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

III. UMJETNOST I KREATIVNE INDUSTRIJE

1. Domestika, https://www.domestika.org/en/plus_offer_landing#EN_EUR
2. Proko, <https://www.proko.com/browse/all/courses>
3. Udemy, <https://www.udemy.com/>
4. Skillshare, <https://www.skillshare.com/en/>

IV. BIOLOŠKE ZNANOSTI

1. Uvod u biologiju: Tajna života (edX), <https://business.edx.org/courses/introduction-to-biology-the-secret-of-life-3>
2. Zdravstvo i medicina (Khan Academy), <https://www.khanacademy.org/science/health-and-medicine/human-anatomy-and-physiology>

16. AUTOMATIZACIJA I VJEŠTINE UMJETNE INTELIGENCIJE

16.1. Uvod

Automatizacija i umjetna inteligencija (UI) transformiraju globalno gospodarstvo pojednostavljujući zadatke, povećavajući učinkovitost i preoblikujući industrije. Automatizacija zamjenjuje ponavljajuće ljudske zadatke tehnologijom, dok umjetna inteligencija omogućuje strojevima **da uče, prilagođavaju se i donose odluke** uz minimalan doprinos. Ključne AI tehnologije uključuju **strojno učenje, obradu prirodnog jezika i računalni vid**.

Kako usvajanje raste u sektorima poput zdravstva, financija i proizvodnje, raste i potražnja za stručnjacima vještim u **razvoju umjetne inteligencije, analizi podataka, RPA-u i etici umjetne inteligencije**. Ove tehnologije ne mijenjaju samo uloge — one **stvaraju nove karijerne puteve** u područjima poput znanosti o podacima, robotike i istraživanja umjetne inteligencije.

Za današnje profesionalce, razumijevanje automatizacije i umjetne inteligencije ključno je. Učenje primjene ovih alata povećava konkurentnost, poboljšava produktivnost i otvara vrata inovacijama u brzo mijenjajućoj se radnoj snazi.

16. AUTOMATIZACIJA I VJEŠTINE UMJETNE INTELIGENCIJE

16.2. Teorija

Teorija **evolucije vještina** predlaže da će se kako automatizacija i umjetna inteligencija preoblikuju radno mjesto, vještine potrebne za uspjeh dramatično mijenjati. Rutinske, pa čak i složene kognitivne zadatke sve će više obavljati strojevi, što potiče ljudske radnike da se usmjere na uloge koje naglašavaju **kreativnost, emocionalnu inteligenciju, strateško razmišljanje i etičko donošenje odluka**.

Ova nova stvarnost zahtijeva **hibridni model vještina**—kombiniranje tehničke vještine u AI alatima s mekim vještinama koje strojevi ne mogu replicirati. Radnici će tumačiti AI rezultate, pružati empatičnu skrb i upravljati odlukama koje uključuju nijanse i ljudsku prosudbu.

Teorija također ističe rastuću važnost **cjeloživotnog učenja**. S brzim tehnološkim napretkom, stručnjaci se moraju kontinuirano **prekvalifikacijama i prilagodbama**, razvijajući ne samo znanje vezano uz umjetnu inteligenciju, već i **otpornost i kognitivnu fleksibilnost** za snalaženje u promjenjivim ulogama.

16. AUTOMATIZACIJA I VJEŠTINE UMJETNE INTELIGENCIJE

16.3. Kako se prijaviti

Izgradnja stručnosti u automatizaciji i umjetnoj inteligenciji zahtijeva **stratešku kombinaciju obrazovanja, prakse i umrežavanja**. Započnite procjenom svojih trenutnih vještina. Ako imate iskustva u **programiranju, analizi podataka ili inženjerstvu**, dobro ste pozicionirani za napredovanje. Ako ne, počni s osnovnim znanjem iz **Pythona, statistike i podatkovne znanosti**.

Nastavite **relevantno obrazovanje** putem platformi poput **Coursera, edX ili Udacity**, koje nude tečajeve i certifikate iz **strojnog učenja, umjetne inteligencije i robotske automatizacije procesa (RPA)**. Napredni učenici također mogu razmotriti sveučilišne programe iz **umjetne inteligencije ili znanosti o podacima**.

Zatim se usredotočite na **praktično iskustvo**. Koristite open-source alate poput **TensorFlowa, Kerasa ili Scikit-learn** za izradu vlastitih projekata. Istražite **RPA platforme** poput **UiPath ili Automation Anywhere** i objavite svoj rad na **GitHubu** kako biste izgradili portfolio.

Uključite se u **AI i automatizacijsku zajednicu** putem foruma, konferencija i hackathona. Umrežavanje pruža uvid u nove trendove i prilike za posao.

Na kraju, prijavite se za **početne poslove ili prakse** u ulogama poput **AI developera, analitičara podataka ili RPA inženjera**. Iskustvo iz stvarnog svijeta pomoći će vam da napredujete do naprednijih pozicija u ovom brzo mijenjajućem području.

16. AUTOMATIZACIJA I VJEŠTINE UMJETNE INTELIGENCIJE

16.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

Za uspjeh u brzo mijenjajućem svijetu automatizacije i **umjetne inteligencije**, kontinuirano učenje je ključno. Širok izbor knjiga, tečajeva i online platformi može vam pomoći da produbite svoje znanje i ostanete u toku.

Knjige

- *Umjetna inteligencija: Vodič za misleće ljude* autorice Melanie Mitchell – uravnotežen i pristupačan pregled obećanja i ograničenja umjetne inteligencije.
- *Praktično strojno učenje sa Scikit-Learnom, Kerasom i TensorFlowom* autora Auréliena Gérona – Praktični, kodirani vodič za primjenu umjetne inteligencije u stvarnim projektima.
- *Architects of Intelligence* autora Martina Forda – Stručni intervjui koji nude uvide u budućnost umjetne inteligencije i njezin globalni utjecaj.

16. AUTOMATIZACIJA I VJEŠTINE UMJETNE INTELIGENCIJE

16.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

Online platforme za učenje

- **Coursera** – Uključuje "AI za sve" Andrewa Nga i Stanfordov kolegij "Machine Learning".
- **edX** – Nudi vrhunske kolegije s MIT-a i drugih, poput **AI MicroMasters**.
- **Udacity** – Projektni nanodiplomski **studiji iz umjetne inteligencije i strojnog učenja**, uz podršku mentorstva.

Web stranice i blogovi

- **Prema znanosti o podacima** – Platforma za članke, studije slučaja i tutorijale o umjetnoj inteligenciji i strojnom učenju.
- **AI Alignment Forum** – Usmjeren na etiku i osiguravanje da AI bude u skladu s ljudskim vrijednostima.

17. DRONES

17.1. Uvod

Korištenje tehnoloških resursa poput mobilnih uređaja, digitalnih kamera, društvenih mreža, softverskih aplikacija, Interneta i drugih vrsta uređaja tijekom nastave postalo je popularnije.

Dronovi su leteći roboti, uključujući bespilotne letjelice (UAV) koje mogu prijeći tisuće kilometara i male dronove koji lete u skućenim prostorima. Zračna vozila ne nose operatera, lete daljinski ili autonomno i mogu nositi smrtonosne ili nesmrtonosne terete.

Tehnologija dronova smatra se nečim novim što treba uvesti u učionicu.

Integracija dronova u obrazovanje može povećati **interes učenika za STEM**, kao i za inovacije.

17. DRONES

17.2. Teorija

Različita istraživanja o korištenju dronova u obrazovanju :

- Programiranje dronovima značajno je poboljšalo učenje učenika u vještinama prostorne vizualizacije i sekvenciranja.
- Učenici koji koriste dronove u učenju doživjeli su veću razinu fizičkog, obrazovnog i psihološkog zadovoljstva.
- Radionice s platformama temeljenim na dronovima pomogle su u razumijevanju, razradi i objašnjavanju sadržaja.
- Korištenje dronova u obrazovnom procesu pomoglo je u uspostavljanju društvenih veza među učenicima, pomažući im da se više uključe i pomažući obrazovnom procesu.

17. DRONES

17.2. Teorija

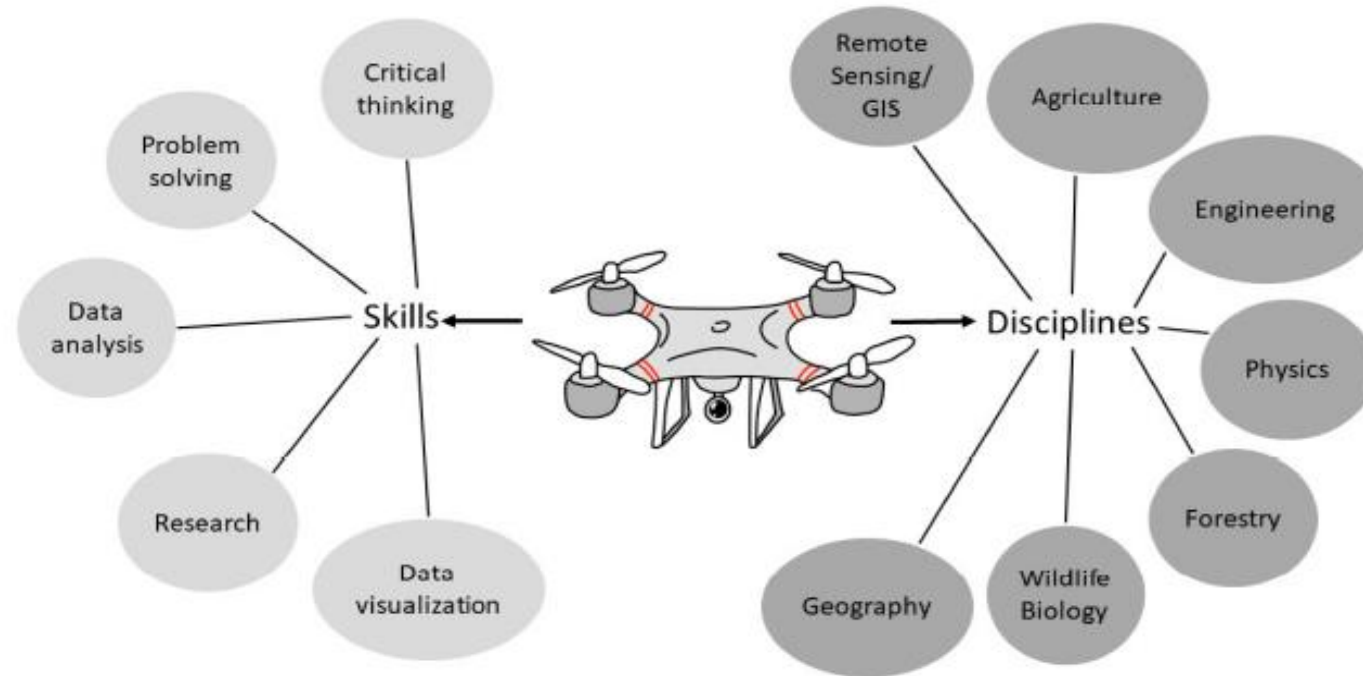
Važnost **odabira prave vrste drona:**

- specifičnost odabira drona za postizanje potrebnih rezultata;
- Ovisno o okruženju korištenja, prirodi zadatka i dobi učenika, potrebna je odgovarajuća selekcija za poboljšanje ishoda učenja.
- Kompaktni dronovi su bili vrlo poželjni u malim prostorima zbog svoje kompaktne veličine, veći dronovi nude dulje trajanje baterije, a dronovi s velikim dometom čine se prikladnim za zadatke izvan učionice.
- Kamera za snimanje pokreta dronova – Kamere velikog kapaciteta snimaju dublje i detaljnije pokrete i krajolike.
- znanje odgajatelja kao i učenika;

Najveća **prednost integracije dronova** u učionicu je činjenica da su izuzetno zabavni i **edukativni**. Dronovi **potiču intelektualnu znatiželju i kreativnost**. Prednosti tehnologije dronova, osobito kao dijela STEM kurikuluma, itekako su vrijedne ulaganja, a istovremeno ključne za **pripremu učenika za budućnost**.

17. DRONES

17.3. Kako se prijaviti

Vještine s dronovima u različitim obrazovnim disciplinama

17. DRONES

17.3. Kako se prijaviti

Vještine s dronovima u različitim obrazovnim disciplinama

Mediji - digitalni mediji i uređivanje fotografija/ videa; postavke kamere, uvjeti osvjetljenja i kutovi, što su temeljne vještine u digitalnoj medijskoj produkciji.

Znanost o okolišu - pruža učenicima neusporedivu perspektivu prirodnog svijeta; učenici mogu promatrati ekosustave, krajolike i divlje životinje iz ptičje perspektive.

Fotogrametrija - Ovo je tehnika koja uključuje precizno mjerenje i izradu detaljnih 3D modela iz zračnih snimki. Pilotiranjem dronova opremljenih kamerama visoke rezolucije, učenici mogu prikupiti niz preklapajućih slika određenog područja ili objekta.

Meke vještine - suradnja, pregovaranje, aktivno slušanje, komunikacija, fokusiranje

Tjelesne aktivnosti

Podučavanje matematike, geografije, znanosti itd

Društveno učenje - dajte učenicima uvid u sebe i njihovo mjesto u svijetu

17. DRONES

17.3. Kako se prijaviti

Razmatranja za **dronove prikladne za osnovne škole** uključuju:

- Dronovi s kamerama za djecu
- Punjive baterije
- Aplikacije za misije leta za dronove ispod 2kg
- Obrazovne aplikacije za kodiranje mikrodronova
- Vrijeme potrebno da se nauči letjeti
- Trošak drona
- Integracija s aplikacijom za dronove
- Potrebna razina vještine
- Podrška prije i nakon prodaje
- Omjer dronova i studenata

17. DRONES

17.4. Dodatni izvori

- Početak s dronovima u vašoj učionici – Vodič za nastavnike – https://shemaps.com/wp-content/uploads/2023/06/eBook_Getting-Started-with-Drones-in-your-Classroom_2023.pdf?srsltid=AfmBOooqtPEo8Dr3U_tgVO76XoXodig2Rf2hL7OvCwrahzlFyeQntf55
- Karen Joyce, Osnove za učionicu dronova - <https://youtu.be/6TBmCtxs7YU?si=tf0jwsZVOL6ZMnPw>
- DSLRPros – Najbolji precizni dronovi za kartografske i geodetske preglede 2024. - <https://youtu.be/uZdUllGB7A4?si=IlU5HgPWXSakKEWS>

18. IGRE

18.1. Uvod

- Gaming se razvio iz nišne zabave u *globalni kulturni i ekonomski fenomen*. Od ranih dana arkadnih automata do uranjajućih iskustava koje nude moderna virtualna stvarnost (VR) i cloud gaming, videoigre su postale glavni oblik zabave i sastavni dio digitalnog krajolika.
- Industrija videoigara sada se po veličini može mjeriti s drugim sektorima zabave, generirajući milijarde dolara godišnje. Ono što je nekada započelo kao jednostavne pikselizirane igre proširilo se u složene virtualne svjetove, bogate složenim pričama, razvojem likova i multiplayer iskustvima.
- Istovremeno, gaming je privukao i znanstvenu pozornost zbog *svog utjecaja na kognitivni razvoj, društveno ponašanje i mentalno zdravlje*. S porastom esporta i profesionalnog gaminga, krajolik natjecateljske zabave također je doživio značajne promjene, što odražava rastuću profesionalizaciju gaminga.
- G-aming nije samo rekreativna aktivnost, već važno područje proučavanja s *širokim implikacijama* za tehnologiju, kulturu i društvo.

18. IGRE

18.2. Teorija

- Jedna od najranijih i najutjecajnijih teorija u razumijevanju gaminga je **biheviorizam**, osobito model operantnog uvjetovanja B.F. Skinnera. U kontekstu gaminga, ova teorija sugerira da igrače motiviraju nagrade, bilo u obliku bodova, predmeta u igri ili društvenog priznanja.
- Prema **kognitivnoj psihologiji**, gaming može služiti kao alat za razvoj kognitivnih vještina poput rješavanja problema, multitaskinga i koordinacije ruka-oko. Pokazalo se da videoigre, osobito strateške, poboljšavaju vještine donošenja odluka i sposobnost brze obrade informacija, potičući bolje sposobnosti multitaskinga.
- Koncept **mehanike igre**, koji se odnosi na pravila, sustave i strukturu koja upravlja ponašanjem igrača unutar igre, središnji je za ovu ideju. Igrače pokreće pozitivno nagrađivanje, često potičući ciklus angažmana i napretka unutar igre.

18. IGRE

18.2. Teorija

- **Kognitivni učinci i razvoj vještina:** Akcijske videoigre s P-laingom mogle bi poboljšati *vizualnu pažnju, prostorne vještine* i sposobnost *praćenja više objekata istovremeno*. Videoigre koje zahtijevaju strateško razmišljanje i brzo donošenje odluka mogu dovesti do poboljšanja radne memorije i brzine donošenja odluka. Osim toga, igre koje zahtijevaju multitasking mogu poboljšati izvršne funkcije, što je ključni aspekt kognitivne kontrole, osobito kod mladih odraslih osoba.
- **Društveni i psihološki utjecaji:** Društveno, videoigre—posebno online multiplayer igre—pokazale su se kao sredstvo za poticanje zajednica i *poticanje kooperativne igre*. Psihološki utjecaj igranja može biti još osjetljiviji. Jedna od najvažnijih briga vezanih uz gaming je njegova mogućnost poticanja *ovisnosti*.
- **Obrazovne i terapijske primjene igranja:** G-ames može unaprijediti *učenje* pružajući zanimljivo i interaktivno iskustvo. Igre poput Minecrafta, koje se koriste u obrazovnim okruženjima, podučavaju kreativnosti, rješavanju problema, pa čak i programiranju. Gamification u terapiji postao je sve popularnije područje interesa, gdje se mehanike igara integriraju u *intervencije mentalnog zdravlja* kako bi se povećala motivacija i angažman.

18. IGRE

18.3. Kako se prijaviti

1. Primjena igara u obrazovanju

- ✓ Uključite bodove, značke i ljestvice najboljih (PBL): Korištenje mehanika igre poput bodova, znački i ljestvica pokazalo se kao sredstvo za povećanje motivacije i sudjelovanja učenika. Na primjer, **Kahoot!** i **Classcraft**.
- ✓ Kreirajte simulacije za stvarne probleme: Simulacije omogućuju učenicima primjenu teorijskog znanja u praktičnim situacijama. Na primjer, **SimCityEDU**.

2. Primjena gaminga u mentalnom zdravlju i terapiji

- ✓ Koristite Biofeedback igre za upravljanje stresom: Biofeedback igre, poput **Calm** ili **Spire**, omogućuju igračima praćenje njihovih fizičkih reakcija.
- ✓ Dizajnirajte terapijske igre za djecu: Za djecu s poremećajima poput poremećaja iz autističnog spektra ili ADHD-a, igre koje koriste vizualne i auditivne podražaje za jačanje pozitivnih ponašanja mogu biti vrlo učinkovite. Na primjer, **Re-Mission**.

18. IGRE

18.3. Kako se prijaviti

3. Primjena igara u poslovanju i angažiranosti zaposlenika

- ✓ Uključite gamificirane platforme za učenje: Tvrtke mogu koristiti gamifikirane platforme za obuku za podučavanje novih vještina, poboljšanje znanja zaposlenika i praćenje napretka. Na primjer, platforme poput **Coursere**.
- ✓ Kreirajte izazove temeljene na rezultatima: Kreirajte izazove ili "zadatke" za zaposlenike kako bi postigli određene ciljeve, poput poboljšanja prodaje, zadovoljstva kupaca ili produktivnosti.

4. Primjena igara u tjelesnoj rehabilitaciji

- ✓ Gamify fizikalna terapija: Virtualna stvarnost (VR) i igre s osjetom pokreta, poput onih dostupnih na **Wii Fit platformi**, koriste se u rehabilitacijskim programima za poticanje tjelesne aktivnosti.
- ✓ Programi rehabilitacije u virtualnoj stvarnosti, poput **MindMazea**, koriste VR tehnologiju za stvaranje vježbi rehabilitacije koje pacijenti mogu izvoditi dok komuniciraju s virtualnim okruženjima.

18. IGRE

18.4. Dodatni materijali za čitanje za kontinuirano učenje i podršku

1. Chan, G., Huo, Y., Kelly, S., Leung, J., Tisdale, C., & Gullo, M. (2022). The impact of eSports and online video gaming on lifestyle behaviours in youth: A systematic review. *Computers in Human Behavior*, 126, 106974.
2. Pietilä, I., Varsaluoma, J., & Väänänen, K. (2019). Understanding the digital and non-digital participation by the gaming youth. In *Human-Computer Interaction–INTERACT 2019: 17th IFIP TC 13 International Conference, Paphos, Cyprus, September 2–6, 2019, Proceedings, Part II 17* (pp. 453-471). Springer International Publishing.
3. Liau, A. K., Choo, H., Li, D., Gentile, D. A., Sim, T., & Khoo, A. (2015). Pathological video-gaming among youth: A prospective study examining dynamic protective factors. *Addiction Research & Theory*, 23(4), 301-308.

19. SAŽETAK

Ovaj priručnik je **sveobuhvatan obrazovni resurs** osmišljen kako bi uključenu mladež opremio **digitalnim kompetencijama** potrebnim za osobni, obrazovni i profesionalni razvoj. Integrira **teoriju, primjenu iz stvarnog života i pristupačan dizajn** kako bi potaknuo razvoj vještina i samopouzdanje.

Pokrivena osnovna područja:

1. Digitalna pismenost

Odgovorna upotreba digitalnih alata, etičko ponašanje na internetu, pristup uslugama i navigacija informacijama.

2. Online komunikacija

Strategije za ton, digitalni identitet, korištenje platforme i upravljanje online interakcijama.

3. Digitalno upravljanje projektima

Agilne metode, alati za planiranje i timske tehnike za upravljanje digitalnim projektima.

19. SAŽETAK

4. Softverska vještina

Obuka usklađena s ITQ i europskim e-kompetencijskim okvirima za svakodnevne digitalne zadatke.

5. Svijest o kibernetičkoj sigurnosti

Praktične smjernice o digitalnoj sigurnosti, prepoznavanju prijetnji i zaštiti osobnih podataka.

6. Razvoj mladih i mentorstvo

Razvojni modeli koji promiču agenciju, sudjelovanje i podršku kroz mentorstvo.

Svrha i utjecaj

- Promicanje **digitalne uključenosti i cjeloživotnog učenja**
- Jačanje **zapošljivosti i sudjelovanja**
- **Podržite edukatore, mentore i omladinske organizacije**